Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...й 1921 оной ... 21-һээ гарана | № 210 (13924) | 1972 оной сентябриин 6, среда | Сэн 2 мүнгэн

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ АЛМА-АТАДА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Алма-Атада ерээд байха үедөө Казахстанай КП-гэй ЦК-гай бюрогой гэшүүдтэй уулзаа. Республикын промышленность ба хүдөө ажахые, экономико болон соёлой бусад һалбаринуудые саашадань хүгжөөхын тула Казахстанай партийна организациин эрхилжэ байгаа ажал ябуулгада хабаатай олон асуудалнууд уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэгдээ. Ургаса хуряалга эмхидхэхэ, Казахстанда туһаламжа болгон үгтэһэн ехэ техникые үндэр бүтээсэтэйгөөр хэрэглэхэ, гүрэндөө ороохо таряа, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые худалдалгаар абаһан уялгануудаа Казахай ССР-эй амжалтатайгаар дүүргэхэ асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаба.

Нүхэр Л. И. Брежнев Алма-Ата хотын хүгжэлтөөр һонирхоһон, республикын ниислэлэй шэнэ барилгануудые хараһан, үндэр газарта баригдажа байгаа «Медео» гэжэ спортын бүлэг барилгануудта ошожо үзэһэн, ажалшадай ажаһуудалай ба соёлой эрилтэ хэрэглэмжэ хангалтатай танилсаһан байна. Городые харалгын үедэ нүхэр Д. А. Кунаев, республикын ба Алма-Ата хотын хүтэлбэрилхы партийна, Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд нүхэр Л. И. Брежневтэй хамта ябалсаа.

Нүхэр Л. И. Брежнев сентябриин 4-дэ Ташкент ошохоёо Алма-Атаһаа мордобо. Тэрэниие КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Д. А. Кунаев, Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Б. А. Ашимов, республикын Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр С. Б. Ниязбеков, Казахстанай КП-гэй ЦК-гай бюрогой гэшүүд, республикын министрнүүд, партийна ба Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд аэродром дээрэһээ үдэшөө.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ ТАШКЕНТДЭ ЕРЭЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев сентябриин 4-дэ Ташкентдэ ерээ.

Нүхэр Л. И. Брежневые КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Узбекистанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Ш. Р. Рашидов, Азербайджанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Г. А. Алиев, Киргизэй КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Т. Усубалиев, Таджикистанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Д. Расулов, Туркменистанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр М. Гапуров, Узбегэй ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. Д. Худайбердыев, Азербайджанай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. И. Ибрагимов, Киргизэй ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. С. Суюмбаев, Таджигай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. К. Кахаров, Туркмениин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо нүхэр Б. Ф. Бурашников, Узбекистанай КП-гэй ЦК-гай бюрогой гэшүүд, республикын министрнүүд, партийна ба Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд аэродром дээрэ угтаба.

(ТАСС).

ТАРЯА ХУРЯАЛГАДА ЧАС, МИНУТА БҮХЭН ҮНЭТЭЙ

ЖАХЫ СООГОО ТҮРҮҮЛНЭ

...н аймагай «Гигант» ...механизаторнууд ороохо ...һайн ургаса хуряажа ...аа нютаг соогоо нилээд ...болонхой юм. Сагай ула...р бэрхэшээлтэй байба...хи механизаторнууд габ...рхээр ажаллажа, ороохо ...муу бэшэ ургаса ур... Таряа хуряалга түлэг ...нэ халуун хаһада эндэ 18 комбайн үдэр һүнигүй ажаллажа байнхай. Һаянай байдалаар эндэ 726 гектар шэниисэ хадагдаба. 260 гектар талмайн баал сохигдоо.

Түсэбтэ табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ «Гигант» колхозой механизаторнууд 4.200 гектар талмайн ороохото ургамалнуудые хадажа, Эхэ орондоо 5.800 центнер таряа худалдаха түсэбтэй юм. Эндэхи таряашад түрүүшын 500 центнер ороохо гүрэндэ тушааба.

Таряа хуряалгаяа үсөөхэн болзорто һайн шанартайгаар түгэсхэхэ гэһэн зорилго урдаа табинхай эндэхи механизаторнууд шармайн ажаллана. Түрүүшын табан хоногой дүнгөөр тракторно таряан ажалай гурбадахи бригада түрүү һуури эзэлжэ, дамжуулгын Улаан тугта хүртөө. Ажахын түрүү механизатор Георгий Макарович Филиппов нэгэдэхи һуури эзэлбэ.

Энэ хугасаада комбайнернууд Фёдор Мартемьянович Филиппов, Степан Иванович Афанасьев, Георгий Макарович Филиппов хэдэн зуун центнер ороохо суглуулаад, колхоз соогоо түрүү зэргэдэ ябажа байнхай.

И. ЗАИГРАЕВ,
«Гигант» колхозой парткомой секретарь.

...МАРАЙ ...Р ЕХЭЭР ...АЛАГДАНА

Жэл бүри ороохо таряанай тогтууритай баян ургаса ургуулдаг «Сибиряк» колхозой таряашад таряа хуряалгаяа аймаг дотороо эгээн түрүүлэн эхилһэн юм. Мүнөө эндэ һолоомо суглуулга, намарай паар хахалалга түлэг ябажа байна.

Ойрын үдэрнүүдтэ ажахымнай механизаторнууд 4 мянган гектар намарай паар хахалха даабаряа сентябрь һарада сүм дүүргэжэ, ССР Союзай байгуулагдаһаар алдарта 50 жэлэй ойе ажалайнгаа эрхим амжалтаар угтахаар зэһэнэ.

Л. МАКСИМОВ,
Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой түрүүлэгшэ.

...РГАСЫН БАЯНДА УРМАТАЙ

...аряа хуряалгаяа ажалай 15 үдэрэй ...эргэхөөр шиидэһэн Социалис Ажалай ...иии Павлович Бутаковой хүтэлбэ... бригада энэ хабартаа 1.100 ...шэниисэ, 400 гектарта обёос, ...а обёос-горохой холисо, 200 гектар...а тариһан юм. Тиин сагай уларилай ...гасуур байгаашье һаань, ороохо та... ургаса яһала һайнаар ург...аа.

...таряа хуряалгамнай улам эршэм...жа байна. Таряа бааллан унагаалгада ...нууд Владимир Ганжуров, Жаргал Нор...ий Вампилов, Цырен Цыбенов, Жимбэ ...р Цыремпилов гэгшэд онсо шалгарна. Байгша ондо бригадымнай таряалангһаа гектарай дунда зэргээр 12 центнер ороохон абтахаар багсаагдана, — гээд бригадир Е. Л. Бутаков ярина.

Тус бригадын механизаторнууд таряа хуряалгаяа комплексно аргаар ябуулна. Тиигэжэ 400 гектарта намарай паар хахалха түсэбөө болзортонь бэелүүлхые эрмэлзэнэ гээшэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ эндэхи таряалан дээрэ шэнэ ургаса хуряалгын хүдэлмэри улам эмхитэйгээр ябуулагдажа, трактор, комбайнуудай хүнхинөөн таһалданагүй.

Д. ДУГАРОВ.

Зэдын аймаг,
Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ГҮРЭНДЭ МЯХА, ҺҮ, ҮНДЭГЭ, НООҺО ТУШААХА ГУРБАН КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ХЭР ЯБАЖА БАЙҺАН ТУХАЙ 1972 ОНОЙ СЕНТЯБРИИН 1-нэй МЭДЭЭН

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	мяхан	һүн	үндэгэн	ноохон
Баргажанай	43	99,9	311	111
Баунтын	45	104	—	—
Бэшүүрэй	67	82	132	92
Зэдын	45	91	92	106
Яруунын	53	89	115	95
Загарайн	54	81	213	90
Захааминай	58	99.8	—	99,6
Кабанскын	88	91	136	—
Хэжэнгын	45	39	114	89
Хурамхаанай	65	94	319	102
Хяагтын	68	87	152	99,4
Мухар-Шэбэрэй	60	86	103	99,1
Ахын	16	150	—	102
Прибайкалиин	84	88	100	—
Хойто-Байгалай	66	203	—	—
Сэлэнгын	47	87	21 дахин	100,2
Түнхэнэй	63	115	108	107
Улаан-Үдын	80	90	126	98
Хориин	47	94	169	88
Республика бүхыдөө	62	91	121	99

КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). Корейн Ажалай партиин ЦК ТПК-гай ЦК-гай уряалаар КНДР-тэ айлшалжа ерэһэн КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев түрүүтэй КПСС-эй делегациин хүндэлэлдэ уулзалга эмхидхээ. ТПК-гай ЦК-гай Политическэ комитедэй гэшүүн, ТПК-гай ЦК-гай секретарь Ким Дон Гю уулзалгын үедэ үгэ хэлэбэ.

К. Ф. Катушев харюугай үгэ хэлэхэдээ, СССР КНДР хоёрой хоорондын хани ёһоной харилсаа холбоон жэл бүри улам хүгжэжэ байна гэжэ тэмдэглээ. Манай политическэ холбоон улам үргэн, бата бэхи шэнжэтэй боложо байнхай. Ажахын харилсаа холбоон Советскэ Союз КНДР хоёрой хоорондо мүн лэ тогтоогдоод, амжалтатайгаар хүгжэжэ байһандань баясанабди гэбэ.

ДАБХАРАЙ АРАДА ХҮЛГӨӨТЭЙ

ФОТОРЕПОРТАЖ

...ай наран абаһаар хэ...лаа нюсэгэн гүбээтэй ...й Арын оройе гэрэл... удаань захагүй нэм...алтан шаргал таряалан ...ргама элшэеэ элбэгээр ...захалба. Эртүүр газаа ... хирэ-хирэ баруун ур...улаханаар һэбшээлнэ. ...о үедэ комбайнернууд ...удтаа тоһо, түлишэ ...адар томо машинаяа ...шалгана. Тиигээдшье ...й хюруу хатаха дүтэл...ра, хүрин үнгэ шэрэтэй ...ууд байра дээрэһээ ...аар хобхорон, абяатай...хинэһөөр һубарилдан, ...энхыгшэ таряалан тээ...албад.

... совхозоймнай таряа ...ада 25 комбайн хүдэл... Саг соогоо һайнаар за...гдаһан комбайн хүдэл... Саг соогоо һайнаар ...алагдаһан комбайн. тракторнуудай эбдэржэ һаатуулаагүйхэн лэ байна. Бага заһабарилта поли дээрэнь хэхэ нүүдэл автомастерскойнууд бригада бүхэндэ эмхидхэгдэнхэй гээд, ажахын главна агроном Мурман Тыкшеевич Кимов тайлбарилна.

Байгша ондо «50 лет Октября» совхозой таряашад 41.400 центнер ороохо хуряажа, Эхэ орондоо 5.400 центнер шаргал шэниисэ тушааха түсэбтэй юм. Һаяын дүнгөөр эндэ 2 мянган гектар таряалан сабшагдажа бааллан унагаагдаа.

Тус ажахын механизаторнууд таряагаа хуряаһанайнгаа һүүлээр һолоомыень суглуулжа хахална. Намарай паар хахалалгада мүнөө 6 трактор хүдэлгэгдэнэ. Тиихэдээ энэ хүдэлмэринь сүүдхын туршада гурбан халаанда ябуулагдана.

Дабхарай Арын хормойгоор хүжэ хабтайн сабшагдаһан ута баалнууд комбайнуудай урдахи хамараар аалихан эбхэрһээр залгиулха юм. Үнинэй механизатор Пётр Гармаевай хойноһоо дабшажа ябаһан залуу комбайнер, Буряадай хүдөө ажахын институдай 3-дахи курсын студент Николай Хумугуров машинаяа зогсоожо, шэнгэхэн дохёо холуур суурятуулан үгэнэ. Уданшьегүй гүбээгэй саанаһаа ашаанай хоёр автомашина тооһо бурьюулан һубарилдаһаар гаража ерэбэ.

Таряа хуряалгада туһалалсахаар эльгээгдэһэн Хүдөө ажахын министерствын автотранспортна ажахын үнинэй жолоошон Михаил Яковлев автомашинаараа Николай Хумутуровай комбайнай захада ерэһээр зогсошолой. Тиигээдшье бункерһаа һуга гараһан соргоор автомашинын кузов соо алтарма шэниисэ урдашаба.

—Яагаа түргэн бункертнай дүүрэнэ гээшэб? Үсэгэлдэрэйхиһөө эндэ ургасань һайн гээшэлтай. Үдын һүүлээр бригадирта хэлэжэ, автомашина үшөө нэмүүлхэл болоо хабди, — гээд жолоошон Михаил Яковлевай хэлэхэдэ, Николай Хумутуров тодожо абан:

— Энэ полиин таряан яһала һайнаар ургаа юм байна. Лаб гектарай 10—11 центнер шэниисэ абтана хэбэртэй. Юрэдөө, хоолосынь яһала бүдүүнүүд байна. Бүхы таряалан иимэ байбал, хэды зохид бэлэй, — гэнэ.

Автомашинануудай кузоваараа дүүрэтэр ороохо ашажа дүүргэхэтэй адли комбайнуудай дохёо хойно хойноһоо соностоно. Хараха янзада энэ полидо автомашина, комбайнууд иишэ тиишээ тухагүй һүндэлдэжэ, ехэл хүлгөөтэй.

Дурсагдагша ажахыда таряа хуряалгада хүдэлхэеэ городой предприяти, дээдэ һургуулинуудһаа нилээд олон хүдэлмэришэд, студентнэр ерэнхэй юм. Тиимэһээ совхозой мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд эдэ бүхы хүнүүдэй хэхэ ажалыень уридшалан танюулжа үгэһэн байна.

Гадна эндэ тракторист, комбайнернуудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Социалис уялгануудынь, халаан бүридэ хэгдэһэн ажалай дүнгүүд, түсэбынь таряанай тоог дээрэ аржытар бэшэгдэжэ хадагданхай. Таряа сабшажа, баалнуудые суглуулан сохидог комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөн таба табан хоногой һүүлээр согсологдожо, олондо мэдээсэгдэдэг байна. Тиихэдэ жолоошодой, тоог дээрэхи хүдэлмэришэдэй, намарай паар хахалагшадай дүнгүүд баһал энэ хугасаада бүридхэгдэжэ, шалтарагшадынь урмашуулагдана.

— Һүүлэй дүнгөөр республикын габьяата механизатор Цырен-Доржо Гармахаловай хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригада онсо шалгараа. Тиихэдэ студентнэр Николай Хумугуров, Батор Майоров, Владимир Матвеев, жолоошод Алексей Колотуша, Михаил Яковлев гэгшэд халаан бүриингөө даабари сүм дүүргэжэ эрхимлэнэ. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, таряа хуряалга яһала эмхитэйгээр ябуулагдажа байнхай, — гээд, совхозой главна агроном М. Т. Кимов магтан хөөрэнэ.

Мүнөө энэ ажахын таряашад ургаса хуряалгаяа сентябриин 15 болотор сүм дүүргэхын тула үдэрһөө үдэртэ улам эршэтэйгээр, бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа, ёһотойл баатаршалга гаргана гэжэ тэмдэглэлтэй юм.

С. БАЛДУЕВ,
Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай корреспондентнүүд.

Хэжэнгэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ. 1. Студент Н. Хумугуров, 2. Түрүү комбайнер П. Гармаев. 3. Дабхарай Арын таряалан дээрэ.

А. ДЭВИС УЗБЕКИСТАНДА АЙЛШАЛЬААР

САМАРКАНД. (ТАСС). Америкын олониитын мэдээжэ ажал ябуулагша, США-гай Компартиин ЦК-гай гэшүүн Анджела Дэвис болон тэрэнэй ханинар Үлэн талаар айлшалба. Эдлүүри болгогдоһон сул губиин угаа ехэ дайдада таригдадаг хлопогой поли дээрэ үсөөхэн хүнүүдые хараад, хүндэтэ айлшан ехээр гайхаа. Хүдэлмэриимнай ехэнхи хубинь машинануудаар бүтээгдэдэг юм. Хлопок хуряаха эгээн хүндэ хүдэлмэриншье 94—95 процентнь оньһожоруулагданхай, — гэжэ «Голодностепьстроя» трестын начальник, Ленинскэ шангай лауреат Тухтамыш Баймиров айлшадта тайлбарилба.

— Манай урда штадуудтахи байдал тад ондоо юм, — гэжэ А. Дэвис гомдолтойгоор ажаглана. Машинануудые хэрэглэхэдэнь, плантацинуудай эзэдтэ заримдаа гарза хохидолтой байдаг. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэр негрнүүдые минитэ шахуугаар хүдэлгэхэ байна бшуу.

Анджела Дэвис Узбекистанай тунга газар дээрэ һаяхан тогтоогдоһон, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ совхоздо ошожо үзөө. Мүнөө сагай коммунальна бүхы хэрэгсэлнүүдээр, тэрэ тоодо газаар хангагдаһан гоё һайхан коттеджинүүд ажахын түбэй буусада бии.

Нютагтаа бусаад байхадаа, эндэтнай хараһан үзэһэн бүхы юумэн тухайдаа заабол хөөрэхэбди. Байгаалине эрхэ мэдэлдээ оруулагшадай гайхамшаг амжалтанууд тухай, марксизм-ленинизмын үндэһөөр ажабайдалаа зохёон байгуулагша общественэ ямар ехэ амжалта туйлажа шадаха байһые бодото хэрэгээрээ тодоруулагшад тухай хөөрэхэбди, — гэжэ А. Дэвис мэдүүлээ.

САМАРКАНД. (ТАСС). Тус хотодо А. Дэвисэй айлшалжа байха үедэнь, сүлөөтэ байдалай түлөө эрэлхэг тэмсэлшые олон мянган самаркандецууд халуунаар амаршалба. Эндэхи университедэй актова зал соо сентябриин 4-дэ болоһон ниитэ городой митинг дээрэ медицинскэ институдай ректор Уктам Вахабова үгэ хэлэхэдээ, митингдэ хабаадагшадай һанал бодолые бүрин элирхэйлээ.

— Шамайе «ши» гэжэ дурданаб. Юундэб гэхэдэ, үзэл бодолой талаараа, Маркс-Энгельс-Ленинэй агууехэ суртал бодолой түлөө, пролетарска интернационализмын агууехэ гол ёһонуудай түлөө тэмсэдэг байһаараа манай дүү болоно ш, — гэжэ хүндэтэ айлшандаа хандан, У. Вахабова хэлэбэ.

Митинг дээрэ үгэ хэлэһэн В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ «Красный двигатель» заводой хүдэлмэришэн Джалал Гиясов, гадаадын хэлэнүүдэй факультедэй студентка Гульбахор Атаева гэгшэд Анджелада халуун амаршалга дамжуулаа.

Анджела Дэвистэ Самаркандын хүндэтэ гражданинай нэрэ олгохо тухай хотын Соведэй гүйсэдкомой шиидхэбэрине бүхы зал нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

— Гайхамшаг түүхэтэй, һайн һайхан байдалтай, жабхаланта коммунис ерээдүйн зол заяатай хотын хүндэтэ гражданин болоһон ушар намда эгээн ехэ зол гээшэ, — гэжэ А. Дэвис мэдүүлбэ.

А. Дэвис Самаркандда байхадаа, Каракуль үдхэлгын хэрэг шэнжэлдэг бүхэсоюзна институтда, 37-дохи һургуулиин интернациональна хани барисаанай клубта ошожо үзөө.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

НОТ БА ҮЙЛЭДБЭРИ

УЛААН-ҮДЫН МЯХА-КОНСЕРВЫН КОМБИНАДАЙ ДҮРШЭЛҺӨӨ

Ажалые эрдэм ухаанай үндэhөөр эмхидхэхэ (НОТ) эрилтэ имагтал ажалладаг газараа ариг сэбэрээр, эмхи гуримтайгаар байлгаха асуудалтай холбоотой гэжэ арбаад жэлэй саада тээ Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай олонхи мэргэжэлтэд тоолодог байгаа. Харин мүнөө хүдэлмэришэн бүхэн, инженер, техник бүхэн НОТ-ой эрилтэ, удха шанар hайнаар ойлгодог болоо. Үйлэдбэриие техническэ талаарнь зэбсэгжүүлхэ, ажалай эмхидхэлые эрид hайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдаhан олон хэмжээ ябуулгануудhаа НОТ бэелүүлхэ түсэб бүридэдэг.

Ажалые эрдэм ухаанай үндэhөөр эмхидхэхэ асуудал зүбшэн хэлсэхын, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын тулада комбинадта тусхай лаборатори эмхидхэгдэhэн юм. Эндэ технолог, механик, экономист, уран зурааша ажаллана. Лабораториин хүдэлмэрилэгшэдтэ туhаламжа үзүүлхэ эстетическэ совет бии.

Лабораториин хүдэлмэрилэгшэдэй ба соведэй гэшүүдэй дүүргэхэ уялган ехэ. Үйлэдбэриие оньhожоруулха, автомат аргаар хангаха, түрүү технологи, дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, ажаллахада таатай эрхэ байдал хүдэлмэришэдтэ олгохо гэхэ мэтэ олон асуудал тэдэнэр шиидхэнэ. Тиихэдээ хүдэлмэришэдые хэрэгтэй зэр зэмсэгээр, материалаар хангаха, ажалай эмхидхэл hайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана.

НОТ бэелүүлхэ түсэбэй ёhоор нёдондо субпродуктнуудай цех шэнэдхэн байгуулагдаа. Продукци бүтээхэ технологическа процесстэй тааралдуулагдан шэнэ лини тодхогдожо, ажаллахада таатай зохид арга хангагдаа. Хүдэлмэришэдэй ажалладаг газарта түүхэй эд хүргэхэ, тэрэниие центрифугhаа гаргаха, ашаха, буулгаха ажал дууhан оньhожоруулагдаба. Хүдэлмэриин газарнуудта стендүүд, тусхай талмайнууд түхеэрэгдээ. Цех соохи түхеэрэлгэ хүнэй нюдэндэ таатай зохид шэрээр шэрдэгдэhэн, ханануудынь зохид үнгэтэй плиткээр хушагдаhан байна. Гэрэлтүүлгын шэнэ, люминистентнэ лампочканууд үлгэгдөө.

Приборнуудай хиналта, шалгалта хэдэг ба автоматикын цех урдань уйтан, багахан талмай эзэлдэг hэн. Иимэ эрхэ байдалда hайн хиналта, шалгалта хэхэнь бэрхэтэй байгаа. Цехые ургэдхэхэ, эндэхи түхеэрэлгэнүүдые тааралдуулан табиха типовой проектын ёhоор hэльбэн заhабарилгын хүдэлмэри хэгдэhэн юм. Мүнөө цех соохи инструментнүүд, деталь, чертёжүүдые хадагалха тусхай газар түхеэрэгдээ. Гараа hарбайжа абахаар дүтэ газарта тэдэнэр эмхи гуримтайгаар табигданхай. Тиимэhээ цехэй хүдэлмэришэд ÿлүү ябадал хэхээ болёо.

Урлан нарижуулагшад И. Петров, В. Таракановский гэгшэдэй эдэбхитэйшүүлэй бригадын дурадхалаар, эдэбхитэй хабаадалгаар үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээдэг цех шэнэдхэн байгуулагдаа hэн. Цех капитальнаар заhабарилагдаа, досоохи түхеэрэлгэнь шэнэдхэгдээ. Хана, потолоогынь сагаабтар үнгэтэй шэрээр шэрдэгдэhэн байна. Эхэнэр хүдэлмэришэдэй hуугаад ажаллахада таарамжатай тусхай стол, стулнууд табигдаа. Хэрбээ урдань хүн бүхэн өөрөө хэрэгтэй зүйлнүүдээ асардаг байбал, мүнөө хүдэлмэришэдые материал, хэрэгсэлээр хангаха уялгатай хүн томилогдоhон байна. Энээнэй ашаар хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсые 15 процентээр, харин цехэй бүтээсые 20—25 процентээр дээшэлүүлхэ арга байгуулагдаба. Колбаса хэдэг заводой цехүүд мүн лэ hэльбэн заhабарилагдаа.

Эдэ бүгэдэ хэмжээ ябуулганууд эртээнhээ хараалагдаhан, баталагдаhан түсэбэй ёhоор бүтээгдэнэ. Ажаллахада таатай зохид эрхэ байдал олгохо, хүнэй нюдэ шалаахагүй шэрээр хана, түхеэрэлгэнүүдые шэрдэхэ, үйлэдбэриин процессүүдые оньhожоруулха эрилтэ нэн түрүүн хараада абтадаг гээшэ. Тиихэдээ ажалай бүтээсэ бүхы аргаар дээшэлүүлхэ гэhэн зорилго заатагүй бэелүүлэгдэнэ.

Оньhожоруулагдаhан поточно линиинүүд цехүүдтэ хабсаргагдаа. Эдэ бүгэдын ашаар үйлэдбэриин талмайнуудые үргэдхэнгүйгөөр, хүдэлмэришэдэй тоо олошоруулангүйгөөр, харин ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ, продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ арга олдоно ха юм. Жэшээлхэдэ, Хөөбэри-үдэнэй цехтэ ажалые эрдэм ухаанай үндэhөөр эмхидхэхэ түсэб нэбтэрүүлхэдэ, үйлэдбэридэ ехэ аша туhатай байба. Пудуушха хэхэ оньhожоруулагдамал-поточно лини хүдэлгэhэнэй ашаар үйлэдбэриин хуушан талмай дээрэhээ продукци абалга аяар 70 процентээр дээшэлhэн байна. 6 хүдэлмэришэд сүлөөлэгдэжэ, ондоо ажалда эльгээгдээ. Тиигэжэ жэл соо 7 мянган түхэригэй салин хүлhэн алмагдаба.

Ажалаа эрдэм ухаанай үндэhөөр эмхидхэжэ байгаа комбинадай коллектив үйлэдбэриин түсэбые урагшатай hайнаар дүүргэнэ. Ажалай бүтээсые горитой ехээр дээшэлүүлhэн хөөбэри-үдэнэй цехэй коллектив комбинат соогоо эгээл түрүүлэн хахад жэлэй түсэбые болзорhоонь холо урид дүүргээ hэн. Эндэ hайн шанартай продукци бүтээгдэнэ. Үйлэдбэриин хэмжээе урдын байдалтай сасуулхада, хоёр дахинhаа үлүүгээр дээшэлээ.

Котельнидэ шэнгэн түлишэ хэрэглэгдэжэ эхилээ. Энэ хадаа комбинадта hүүлэй үедэ бэелүүлэгдэhэн шухала хэмжээ ябуулгануудай нэгэниинь юм. Мүнөө котельнидэ ариг сэбэр. Шулуу нүүрhэнэй тооhонhоо, хара болошоhон кочегарые эндэ харахагүйт. Эндэ паровой котелнууд операторай кнопко даралгаар хүдэлжэ эхилнэ. Оньhон түхеэрэлгэнүүд котёлнууд соохи температурые хэм соонь байлгадаг гээшэ. Түлигдэhэн шулуу нүүрhэнэй үлэгдэл, хаядаhан эндэ үгы, агааршье сэбэр болоо. Хэрэглэгдэhэн уhа бүлэхэ, сэбэрлэхэ станци мүн лэ автомадуудаар хүдэлгэгдэнэ.

Компрессорнэ цех танигдахаар бэшэ болонхой. Хуушан түхеэрэлгэнүүд мүнөө үеын шэнэ, бүтээсэ ехэтэй машина, станогуудаар hэлгэгдэhэн байна. Автомадууд холодильна камеранууд соохи агаар гуримшуулна, нэгэ жэгдэ байлгана. Хүдэлмэришэдэй бэеэ угааха, хубсаhаа hэлгэхэ газар түхеэрэгдэhэн, улаан булан эмхидхэгдэhэн байна.

Ленинградай мяханай комбинадай дүй дүршэл эндэ халан абтаа. Тус коллективэй жэшээгээр хэрэгтэй түхеэрэлгэ, зэр зэмсэг бэлдэгдээ, хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай дүй дүршэл согсологдоо. Колбаса уядаг хүдэлмэришэдэй hуугаадшье, байгаадшье ажаллахада таатай зохид, эрьелдэдэг стулнууд машинно-шприцовочно таhагта табигдаа. Эндэ ажалай бүтээсые хоёр дахинhаа үлүүгээр дээшэлүүлхэ гэжэ

Комбинадай коллектив ажалаа эрдэм үндэhөөр эмхидхэхэдээ, ажалай түрүү шэл, шэнэ онол арга хэрэглэхэ тухай ... ма. Үлүү ехэ шадал, хүсэ гаргангүй ... гүй үлүү ябадал хэнгүйгөөр ажаллаха ... шудалагдана. Технологическа али ... цияа ажалай бага гаргашатайгаар ... ла тусхай фильмүүд буулгагдажа, ... шэдтэ харуулагдана. Иимэ фильм Зүү... технологическа институдай хүдэлмэ... түрүү мастер, хүдэлмэришэдэй ... буулгагдаа.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэг... на, материальна урмашуулга ехэ удха... юм. Энээн тухай эндэ мартагдаагүй. ... тэрүүлхэ түсэб дотор энэ асуудал бага ... ри эзэлдэг. Үйлэдбэриин түрүүшүүл ... лагдана, магтаал хайрада хүртэнэ.

Дирекци, партком, завком НОТ ... түсэб бэелүүлхэдээ, хүдэлмэришэдэй ... хэлдэнь түшэглэдэг юм. Комбинадай ... хүүдтэ эдэбхитэйшүүлэй 34 бригада ... но. Тэдэнэй 200-гаад гэшүүд энэ хэрэ... hаламжа хүргэдэг. Бригадануудай ... лай эмхидхэл hайжаруулха, бүтээсые ... лүүлхэ онол арга бэдэрдэг, үнэтэ ... оруулдаг. Хожомынь тэдэнээ бодото ... лүүлхэ гэжэ оролдоно.

Юhэдэхи табан жэлэй үедэ комби... ническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүл... коллективэй социальна хүгжэлтын хо... та түсэб эндэ hаяхан баталагдаа. Ажа... ухаанай үндэhөөр эмхидхэхэ асуудал ... дотор горитой hуури эзэлнэ. Үйлэдбэри... ажалай хубиие 15 процентээр хорооно... саагдаа. Комбинадай консервнэ заводой ... Федерациин иимэ түхэлтэй предприя... дундаhаа жэшээтэ-туршалгын предприя... хо гэжэ хараалагдаа. Ажалые эрдэм ух... дэhөөр эмхидхэхэ, үйлэдбэриие оньhо... энээнэй ашаар ажалай бүтээсэ дээшэл... га гаргашатайгаар ехэ продукци бүтээх... комбинадта бодото дээрээ бэелүүлэгдэ...

Г. ХАРЧ...

КУКУРУЗЫН СИЛОСТЭ МОЧЕВИНЭ ОРУУЛАГДАНА

Мухар-Шэбэрэй «Коммунизм» колхоз ниитынгээ малда хүсэд хүрэхэ үбhэ тэжээл жэл бүри бэлдэдэг юм. Тиигэжэ hү hаажа, гүрэндэ худалдалгаар аймаг соогоо ходо түрүүлжэ ябадаг. Ажахын hаалишад гурбан жэл удаагаар үнеэн бүриhөө 2.000 килограмм hү hаана. 500 гаран үнеэдынь тосхоной урда захада түхеэрэгдэhэн түбэй фермэдэ харууhалагдадаг. Тэндэнь 16.000 тонно силосэй гурбан ехэ нүхэн малтагданхай. Мүнөө эндэ силос даралгын хүдэлмэри түлэг дундаа. Колхозойхид үбэлжэхэ 1.550 үхэр, тэрэ тоодо 500-гаад үнеэд, 5.300 гаран хонидтоо 8.200 центнер үбhэ, 7.000 тонно силос, 4.900 центнер сенаж, 3.000 центнер үбhэнэй гурил, 18.000 центнер куузику бэлэдхэжэ абахаар харааланхай. Августын 30-ай байдалаар колхоздо 8.434 центнер үбhэн, 4.900 центнер сенаж бэлэдхэгдэнхэй. Сабшалангай ногооной булта хуряагдажа абтабашье үбhэшэд ажалаа үргэлжэлүүлнээр. Полиин, харгын, ханааб хаалтын захаархи, шугы бургааhан, ойн соорхой соогуурхи ногоое бултыень сабшажа, шадаал hаа ехэ үбhэ хурлажа абаха гэhэн зорилго урдаа табинхай.

Колхоздо 700 гектарта кукуруза таригдаhан. Сагай уларилай хэдышье бэрхэтэй байбашье, дүй дүршэл ехэтэй механизаторнууд А. Д. Мурзин, А. Д. Бянкин, А. С. Гусляков гэгшэдэй звенонууд кукурузын муу бэшэ ургаса ургуулаа.

Фермын хажууда малтагдаhан гурбан ехэ нүхэнэй нэгэниинь дүүрэнтэжэ байна. Кузоваараа дүүрэтэр кукурузын набша намаа шэрэhэн «ЗИЛ-130» түхэлэй машинанууд, «Беларусь» тракторнууд хойно хойноhоо hубарилдан ерэнэ. Тэдэнэй ашаае тракторист В. А. Братеньков ДТ-75 трактораараа минутын туршада буулгажа үрдинэ. Тэрэниие И. И. Гусляков С-80 трактораараа нягтаруулан жэгдэлнэ. Удаань А. М. Фёдорова мочевинэ сасажа ороно. Тиихэдээ тонно силостэ 2,5 килограмм хүртэхөөр мочевинэ оруулагдана.

Энэ жэлдэ түрүүшээр ган гасуур байжа, ургаса тиимэшье hайн бэшэ. Тиибэшье үнеэн бүхэндэ 10 тонно кукурузын силос, 30 центнер куузику бэлдэгдэхээр хүлеэгдэнэ. Тиихэдэ гурбан ехэ траншейдэ сенаж дарагданхай. Силосэй даража эхилhээр таба хонобобди. Мүнөөдэрэй байдалаар 3.000 тонно тухай силос дарагдаад байна. Эндэхи ажалай эмхидхэл, шанарай түлөө хиналта намда даалгагданхай. Ажал үглөөнэй 7-hоо эхилээд, үдэшын 10 хүрэтэр үргэлжэлнэ. Юрэдөө, городhоо ерэhэн жолоошод, өөhэдымнай механизаторнууд булта hайнаар хүдэлнэ, — гээд фермые даагша коммунист Н. П. Белозёров хөөрэнэ.

Сулхари голой ара талаар нэмжыhэн кукурузын поли. Эндэ ерэхэдэмнай, дүрбэн комбайн хуряажа ябаба. Нэгэндэнь звеноe даагша А. С. Гусляков өөрөө hуунхай. Тээ саананъ А. Д. Мурзин, А. Д. Бянкин, Г. А. Сластин гэгшэд hуунхай. Дүрбэн комбайнhаа гараhан набша намаае Улаан-Үдын 1.268-хи автоколоннын 8 машина, «Беларусь» түхэлэй гурбан трактор зөөнэ.

— Гектар бүриhөө дунда зэргээр 80 центнер абтана. Урда жэлнүүдтэ энэ поли дээрэhээ га бүриhөө 200 центнер хүрэтэр набша намаа хуряадаг hэм. Мүнөө жэлэй эрхэ байдалда энэмнайшье муу бэшэ ургаса гэжэ тоололтой. Ямаршье hаатал үгы. Жолоошод яhала оролдоно. 18 километрэй туршада үдэртөө 10—11 эрьесэ хэнэ. Түрүүшын хюрууда оруулангүй, бүхы полиёо хуряажа үрдихэ гэhэн зорилго урдаа табинхайбди, — гээд кукурузашан Г. А. Сластин манда хөөрэнэ.

Ажахын поли, сабшалан дээгүүр ябажа харахада, ниитынгээ малда шадаал hаа ехэ үбhэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын тула артелиин гэшүүд шармайн оролдоно гэжэ эли болоно.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ГАБШАГАЙ БАРИЛГА ТҮЛЭГ ДУНДАА

Сэлэнгын целлюлозо-картонно комбинадай эршэтэ барилгын талмайда хүрэжэ ерэбэбди. «Комбинадайнгаа нэгэдэхи ээлжээе 1972 оной дүрбэдэхи кварталда ашаглалгада тушааябди» гэhэн томоор бэшээтэй үгэнүүд гол корпус дээгүүр аржын харагдана. Энэ уряа барилгашадай коллективүүдые хэлэhэн үгэеэ хэрэг дээрэнь бэелүүлхые, түсэбтэ даабаринаа саг болзор соонь дүүргэхые уялгална. Хүн бүхэн ажалдаа харюусалгатайгаар хандана.

Барилгашад хүдэлмэриингөө үдэр, час бүхэниие зүбөөр хэрэглэхые эрмэлзэнэ, СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй алдарта ойе ажалай бэлэгүүдээр угтахые оролдоно. Жэшээлхэдэ, Буряадай барилга-хабсаралгын 8-дахи управлениин коммунист Валерий Трифонович Устьянцевай хүтэлбэрилдэг комплексно бригадын барилгашад бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоод, найма hарын туршада нүхэдэйнгөө дундаhаа шалгаржа, түрүү hуури эзэлбэ.

Тус бригадада 32 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэр наhаараашье, абари зангаараашье ондо ондоо хүнүүд. Гэбэшье хэлэhэндээ эзэн байха гэhэн нэгэ хүсэл, эрмэлзэл тэдэнэрые нэгэдүүлнэ. Эбтэй эстэй энэ коллектив байгша оной долоо hарын даабариие 142 процент дүүргэhэн байна.

Энэ комплексно бригада болоно. Тиимэhээ дутэрхы хэдэн мэргэжэл шудалангүйгөөр эндэ хүдэлхэнь бэрхэтэй. Мүнөө бригадын олохон гэшүүд хоёр, гурбан мэргэжэлтэй болонхой. Юуб гэхэдэ, барилгашад газар малтаха хүдэлмэриhөө эхилээд, объектын ашаглалгада тушагдаха саг болотор бүхы хүдэлмэри өөhэдынгөө хүсөөр хэдэг байна бшуу.

Үниинhөө хойшо барилгада ажаллажа байhан, дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэд бригадада олон. Арматурщик Куприян Николаевич Брянский барилганууд дээрэ 40 гаран жэл соо ажаллажа байна. Тэрэ ЛВРЗ-гэй кузнечнэ, шэрэм шудхалгын цехүүдэй, заводой соёлой байшангай барилгануудта хабаадалсаhан намтартай. Сэлэнгын ЦКК-гай hуурини hаяхан табигдажа байхада эндэ ерэhэн юм. Түрүү барилгашан ажаллажа эхилhэн түрүүшын үдэрhөө эхилжэ, түсэбтэ даабариая үлүүлэн дүүргэдэг байгаа. Мүнөөшье үдэр бүриингөө даабари 180—200 процентээр дүүргэнэ.

Үшөө нэгэ жэшээ харуулая. Эдуард Борисович Пометько 1947 ондо Украинаhаа Сибирьтэ ажаллахаяа ерэhэн. Сибириин хүйтэн уларилhаа зүрхэсэжэ сухаряагүй, харин ажал хэжэ хатуужаhан байха юм. Ангарай нефтехимическэ комбинадай барилгада түрүүшын үедэ тэрэ хүдэлмэришэнөөр ажаллаа. hүүлдэ Братска ГЭС-эй барилгада хүдэлжэ байхадаа электро-гагнууршанай мэргэжэл шудалhан байна.

Эдуард Борисович Сэлэнгын ЦКК-гай барилга дээрэ ерээд байхадаа, үшөө нэгэ мэргэжэл шудалаа. Мүнөө түрүү хүдэлмэришэн 1973 оной сентябриин түсэбөөр ажаллажа байнхай. Тиимэhээ hайндэрэй баярта үдэрнүүдтэ тэрэ Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаhан лэ байдаг. Түрүү гагнууршан дүй дүршэлэйнгөө баялигые залуушуулда дамжуулан үгэжэ байдаг.

— Устьянцевай даадаг бригада управлениингээ комплексно бригадануудай эрхимүүдэй нэгэн юм. «Коммунис ажалай бригада» гэhэн хүндатэ нэрэ зэргэ тэрээндэ эгээн түрүүлэн олгогдоhон байна. Мүнөө тус бригада долоо hарын дүнгөөр нэгэдэхи hуури эзэлжэ, мүнгэн шанда хүртөө, — гэжэ 8-дахи СМУ-гай партбюрогой секретарь А. Г. Дремухин хөөрэнэ.

Коммунист Устьянцевай бригада мэтээр ажаллажа, СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө эрмэлзэhэн коллективүүд Сэлэнгын ЦКК-гай габшагай барилга дээрэ яhала олон байха. Тиимэhээ комбинадай түрүүшын ээлжээе болзорhоонь урид ашаглалгада үгэхын түлөө оролдоhон барилгашад мүнөө эршэмтэй hайнаар ажаллажа байнхай.

М. СУТУРИН.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: бригадир В. Т. Устьянцев (баруун гарhаа) бригадынгаа гэшүүдтэй ажал тухайгаа хөөрэлдэжэ байна.

Авторай фото.

Дүлэтэ жэлэй баатарну...

ЭРЭЛХЭГ ЗОРИГТОНО... НЭГЭН

Ленинградай түүхын Гүрэнэй музей соо нэгэ юрын альбом бии юм. Тэрэ альбомой материалнууд Ленинградай Улаан тугта 21-дэхи стрелково дивизиин дайшалхы зам тухай хөөрэдэг.

Альбомой арбадахи хуудаhанда нэгэ офицерэй фото-зураг бии. Тэрэ зураг доронь иигэжэ бэшээтэй байдаг: «42-дохи армиин 21-дэхи мотострелково дивизиин политическэ таhагай начальнигай орлогшо Мадагуев Фёдор Петрович».

...Эрэлхэг сэрэгшын гэртэ оробобди. Үндэр нюргатай, буурал толгойтой хүн бидэниие угтаба. Жара гаран наhатайшье hаа, сэбэр сарюун зандаа гэхээр. Энэмнай манай рассказай герой, отставкада гараhан полковник, 1929 оной октябрьhаа хойшо КПСС-эй гэшүүн Фёдор Петрович Мадагуев гээшэ.

Бэшэгүүд болон фото-зурагуудые дэлгээhэн столой саана hуугаад хөөрэлдэхэдэ, аятай байба. Гэрэй эзэн бүлынгөө альбом абажа, олон hонирхолтой зүйлнүүдые хөөрэжэ оробол даа.

...Ф. П. Мадагуев Алайр нютагай малшанай бүлэдэ түрэhэн юм. Бага наhандаа үншэржэ, хүлhэншэнөөр ажаллаха баатай болоhон байгаа. Комсомолой организаци Фёдор Мадагуевые Верхнеудинск (Улаан-Үдэ) эльгээhэн, харин ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горкомой путёвкоор шэлэй заводто ажаллаха болоhон байна. Түрүүшээр кочегараар, hүүлээрнь шэл отолдог мэргэжэлтэй болоhон юм.

18 наhатай болоходоо, Федя Мадагуев улаан армеецэй хубсаhа үмдөө hэн. Тэрэ үедэ сэрэгэй полковой hургуулида hуралсаа.

Фёдор Мадагуев 1933 ондо Алас-Дурна зүгэй хилэ руу эльгээгдээ. Хилэ дээрэхи хүшэршэг албан эхилээ бэлэй. Фёдор эмээл моринд о бэрхэ, мэргээр буудадаг гээд нүхэдэйнгөө дунда мэдээжэ болоо hэн.

Тэрэ үеын фото-зурагуудые хаража байха үедөө, Могочиин сагаан гвардеецүүдэй хилэ дабажа гараhан тухай тодоор hанаандаа оруулба. Хилэ дабагшад саг зуура добтолжо, зоной баялиг дээрмэдээд лэ талиндаг байгаа. Энэ бүлэгые усадхаха гэhэн даабари Фёдор Мадагуевта даалгагдаhан юм. Чекистнүүдэй тусхай отряд толгойлжо, дайсадые мүрдэжэ эхилээ hэн. Дайсан харатай, мэхэтэйшье байгаа. Мадагуевай отряд нютагай хүн зоной туhаламжаар тэдэнэй шэбээлhэн газарые олоод, гэнтэ добтолжо, тэдэниие бута сохиhон бэлэй.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай урда тээ Ф. П. Мадагуев НКВД-гэй Москвадахи дээдэ погранична hургуули дүүргэбэ. Полкын комиссар болоод байхадань, дайн эхилээ hэн.

...1941 ондо полкын комиссар байха гээшэ хүшэршэг hэн. Дайсанай добтолгонууд. совет сэрэгшэдэй сухарилта солдадуудай урма зоригые дарадаг байгаа. Тэрэ үедэ комиссар Мадагуев өөрынгөө үгөөр сэрэгшэдые зоригжуулхаhаа гадна, өөрөө эрэлхэг зоригоо харуулдаг hэн. Добтолгодо комиссар сэрэгшэдээ дахуулжа орогшо бэлэй. Олон ушарта комиссар Мадагуев үхэлэй

«аман» соо ороhон ...
радаг hэн. Тиимэ нэ...
шалга тухайнь «Эрэ...
гой түлөө» медаль, ...
фото-зурагынь гэрш...
...Дайсад Ленингра...
жэл байгаа. Кировск...
4 километр холо бай...
пино тосхон шада...
«шэбээлhэн» байба, ...
нуудай Ленинградые ...
гүйгөөр бомбодожо ...
саг бэлэй. Түрэл хо...
хэг зоригтойгоор хам...
эдеэ хоолоор дуталд...
Тиимэhээ эдеэ хооа ...
хай бүлэгүүд эмхи...
байгаа. Немецүүдэй ...
доро» гэхээр газарт...
даагүй хартаабха, ...
hан доро үлэшэhэ...
бшуу. Полкын пар...
секретарь Ф. П. Ма...
продукт суглуулха бү...
гойлhон юм. hүни ...
гуевай бүлэг нэгэ ма...
таабха, 3—4 мэшээ...
асардаг болоhон бай...
немецүүд эдэниие ...
пулемёдоор хайра ...
буудажа ороо hэн. ...
сүүдхэ соо тэдэнэр ...
хоргодохо баатай бол...
бүлэгэй хоёр хүн ...
харин комиссар сна...
hэрхэдэ бүглэржэ ү...
гаа. Тэдэнэрые баа...
лөөр унаа гэжэ полкы...
шэд тоолоод байгаа ...
гөөр Мадагуевай бү...
шэд шархатаhан, зүд...
hаа, амиды ...
саа hэн. Тэрэ үдэр...
фото-зурагынь нимэ...
даа.

Фёдор Петрови...
үшөө нэгэ аюулта ...
хөөрөө hэн. Ленингр...
нэгэ багахан город...
Гитлеровецүүд ...
урагшагүйдэхэдөө, ...
hон хүнүүдые урда...
манай окоп руу ду...
hэн. Комиссар тэрэ ...
харяагүй: немецүүд...
тээhээнь пулемёдоор ...
гэжэ захирhан байг...
ябадал хүлеэгээгүй ...
ухаа алдан, гэдэргэ...
баатай болоо гэдэг.

Ф. П. Мадагуев ...
мэргэн буудагшадай ...
ударидаха гэжэ шинд...
гаа. Политкомисса...
Петрович миин лэ хо...
рөө сэрэгшэдые уря...
харин өөрөө дайн ба...
түрүү зэргэдэ ябалса...
фашистые хофоолсоhон...
тай. Ленинградска фр...
рэгшэдэй дунда мэрг...
шадай хүдэлөөе эмхи...
гээ түлөө Ф. П. Мад...
гэн буудагшадай ...
слёдто хабзадажа, на...
лүүлhэн дайшалхы бү...
Ждановай гарhаа аба...

Ф. П. Мадагуевай д...
бухы замые эндэ хөөр...
гүй. Тэрэнэй баатар...
орден ба медальнууд ...
Фашис Германиие бут...
ной hүүлээр түрэл З...
даа алба хээ. Совет ...
албанhаа гараhанай ...
милициин таhагуудай ...
рилхы тушаалнуудта ...
тайгаар ажаллана.

...21-дэхи дивизии...
хы зам тухай ном h...
лэлhээ гараха юм. Тэр...
эрэлхэг зоригто баатар...
хай очеркнууд соо Ф...
рович Мадагуев тухай...
уншаха байхат.

Е. ГОЛУ...
В. НИМБ...

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

АЛТАЙН ХИЗААР. Николай Устинович Коняхин «Бийский» совхозой главна агрономоор ажаллажа байhан аад, пенсидэ гарабашье, ажахыда туhаламжаяа шадаха зэргээрээ хүргэhөөр лэ зандаа. Бүхы наhаараа тэрэ таряан ажалда хүдэлhэн, туршалгануудые хэдэг байhан.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа) үрэhэ хүрэнгын талаар агроном Н. Кудрявцева, нэгэдэхи отделениин агроном Г. Андреева ба совхозой главна агроном байhан Н. Коняхин ажахын туршалгын полиин ургасые хаража ябанад.

ТАСС-ай фотохронико.

КАЗАХАЙ ССР. «Рассвет» совхозой таряашад Павлодарска областьдо түрүүлэн таряагаа хуряажа захалба. Механизаторнууд түрүүшын үдэрнүүдhээ групповой арга хэрэглэжэ, эршэтэйгээр ажаллана. Гүрэнэй түсэбhөө гадуур 7.500 тонно ороohон тушаагдаха юм.

Арадай хинагшад комбайнуудай орооho гээхэгүйгөөр түхеэрэгдэhэниие, автомобильнуудай ажалай графигые нарижаар шалгана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: арадай хинагшадай бүлэгэй түрүүлэгшэ Бейсен Сызыков (зүүн гарhаа) ба комсомол-залуушуулай № 5 бригадын хүтэлбэрилэгшэ Амантай Альханов гэгшэд ешмээн ямараар хуряаhаниие шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ТЭДХЭМЖЫН ХҮДЭЛМЭРИИН АША ҮРЭ ЕХЭ

Социалис үйлэдбэрине саа-...даһь хүгжөөһэнэй, тэрэниие ...а үрэ ехэтэй, эрдэм наукын ...тануудые хэрэглэһэнэй ...ажалай бүтээсэнүүдые дээ-...һэнэй ашаар хүн зоной ...риальна ба культурна ...байдал бүри ехээр һайжа-...рулха гэһэн юһэдэхи табан ...ын гол зорилгын манай гү-...эр урагшатай бэелүүлэгдэ-...байһые бидэ нюдөөрөө ха-...бди. Нийтын аша туһада ...шалагдаха фонднууд най-...жын табан жэлэйхидэ орхо-... 1975 он болотор 40 про-...тээр нэмэхэ юм. Энэ ехэ ...н өөри элүүрые хамгаал-..., арадай гэгээрэлэй, мэргэ-...дые бэлдэлгын ба үхи-...ые хүмүүжүүлгын, салин ..., пенси болон элдэб тэд-..., туһаламжануудые дээ-...лгын хэрэгтэ гаргаша-...даха байна.

1966—1970 онуудта манай ...ной ажалшад парти, прави-...ствын хүтэлбэри доро ...ын асари ехэ туйлалта-...дые бэелүүлһэн байна. ...тиин XXIII съездын шиид-...нүүдээр хараалагдаһан ... ябуулганууд үлүүлэн ...гдэжэ, олзо доход харaa-...даһан 30 процентын орон-... процентээр нэмэһэн юм. ...эжэ хүн зоной ажабайдал ...руулха талаар олон шу-...хэмжээнүүд абтаа. Ажал-... салин хүлһэн 26 про-...тээр нэмэһэн байна. Тэрэ-... дунда зэргын хэмжээн ... ондо 96,5 түхэриг бай-...һаа, 1970 ондо 122 түхэ-... болоо. Холын хойто хи-...уудта ба тэдээнтэй ад-...агдаһан районуудай, ...-Дурнын, Зүүн-Сибириин, ...ын хойто хизаарнуудай ...нуудта ажалладаг хүн ... салин хүлһэн дээшэлүү-...һэн байна. Зарим ажал-... түлэдэг олзын налог ... болгогдоо. Колхозуудта ... бүри тогтомол салин тү-...нэ. Колхознигуудай аба-... олзо 1965 оноЙхидо ор-... 42 процентээр ехэ боло-... байна. Хүдэлмэришэд бо-... алба хаагшад недели соо ...алтын 2 үдэртэй боложо, ... ажалладаг болоо, тэдэ-... жэлэйнь амаралтын бол-...е ута болоһон байна. ...һээ гадна нийтын фонд-... хүн зоной абадаг туһалам-...ргэдөө. 1965 ондо хүн бү-... 182 түхэриг (больница, ...ули, путевконууд, ама-... гэхэ мэтэ) гаргашалагда-... байгаа һаа, 1970 ондо 262 ...риг хүргэгдөө.

...мадахи табан жэлэй үе-...дэлмэришэд, алба хааг-... колхознигууд болон тэдэ-... бүхы гэр бүлынхидтэ пен-... нэгэ гуримаар түлэгдэдэг ..., эхэнэрнүүд болон бүһэ-...лэй пенсидэ гараха шэ-...рим баталагдаһан, пенси-...раха болзор бага болгог-...н байна. Колхозой гэшүүн ...й гэнтын аюулда орожо гү, али хүдэлмэриингөө үедэ, үгышье һаа, хүндөөр үбдэжэ, хүдэлмэриин хүсэ абахаяа болёо һаань, тэрээндэ түлэгдэдэг пенси 67 процентээр ехэ болгогдохо болоо. Дайнай инвалидуудай пенси 25—35 процентээр нэмэгдээ, дайнай үеын нэгэдэхи группын пенсионернүүдэй пенси 43 процентээр нэмэгдээ. Гадна түрэлхиин бэе муутай үхибүүдэй хүдэлмэриин наһа гүйсөөд, ажаллажа шадахагүй байбалнь, һара бүри пенси үгтэдэг болоһон байна. Үбшэнһөө боложо саг зуура хүдэлхэ аргагүй болоо һаань, тэрэ хүндэ, 8 жэлэй стажтай байбалнь, салингынь (дахин хүдэлмэридөө гаратарнь) 100 процент түлэгдэжэ байха болонхой, ажалайнь таһалгарагүй стаж 5-һаа 8 жэл хүрэтэр һаань, 60-һаа 80 процент хүрэтэр салингынь түлэгдэхэ юм.

Хүн зоной ажабайдал һайжаруулһанай, тэдээндэ медицинскэ туһаламжа бүри ехээр үзүүлдэг болоһоной ашаар элдэб үбшэнэй шалтагаанаар хүнүүдэй пенсидэ гаралга бага болоһон байна. Тиихэдэ пенсидэ гараһан хүнүүдэй дундаһаа олонхинь ажаллаха шадалтай, бэеэр һайн байдаг. Тэдэнэр мүн лэ арадай ажахыда туһа нэмэриеэ үзүүлһээр гээшэ. 1970 оной январьһаа эхилжэ тиимэ хүнүүдэй олонхинь хүдэлжэшье байгаа һаа, пенсиеэ абадаг болонхой. Энэ гурим хүн зоной хэрэглэмжэ хангаха хэрэгтэ, элүүржүүлгын, һуралсалай зургаануудта хүдэлжэ байһан хүнүүдтэ илангаяа ехээр тудана. Гадна үргүүлхэ хүнгүй хүнүүд гүрэнэй тэдхэмжэдэ гаража, интернадуудта байдаг болонхой. Манай Буряадай республикада тиимэ интернадууд Баян-Голдо, Хяагтын адагта, Доодо-Заганда, Бабушкин болон Улаан-Үдэ хотонуудта байгуулагданхай юм. РСФСР дотор тиимэ 35 мянган хүн гүрэнэй тэдхэмжэдэ гаранхай.

Элдэб шалтагаанаар хүдэлжэ шадахаяа болиһон, инвалид болоһон хүнүүдтэ дахин мэргэжэл шудалха арга олгохо талаар гүрэн ехэхэн һанаагаа зободог. Эрдэмээ дээшэлүүлхэ, шэнэ мэргэжэл шудалха тусхай һургуулинууд хүдэлдэг. РСФСР доторхи дунда мэргэжэлэй 11, профессионально-техническэ 42 тиимэ тусгаар һургуулинуудта 9 мянган хүн һурадаг. Хүн зоной элдэб шалтагаанаар пенсидэ гарахатай холбоотой бүхы ажал хэрэгүүд тэрэнэй хүдэлжэ байһан предприятиин, ажахын, эмхи зургаанай зүгһөө бэелүүлэгдэдэг болоо. Тиигэжэ 1969 оной июлиин 1-һээ эхилжэ хүнүүд элдэб хэрэгтэй документнүүдээ өөһэдөө бэлдэжэ ябахаяа болёо юм. Манай Буряадай социально-тэдхэмжын эмхи

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд профсоюзай эмхинүүдэй эдэбхитэдэй туһаламжаар энэ хэмжээ ябуулгые богонихон саг соо бэелүүлһэн байна. Ехэнүүд предприятинуудта, колхоз болон совхозуудта пенсиин хүдэлмэри эрхилдэг нийтын бүлэгүүд эмхидхэгдэнхэй. Жэшээнь, манай Железнодорожно районой ЛВРЗ, локомотив заһабарилгын депо, авиационно завод гэхэ мэтэ предприятинуудта тиимэнүүд нэгэдэлнүүд һайнаар хүдэлдэг. И. И. Мальцев, А. Я. Мясникова, З. А. Шатрова болон бусад эдэбхитэднай өөһэдынгөө ажал дээрэ эрхим жэшээ харуулхаһаа гадна, хэн нэгэнэй пенсидэ гараха болоболнь, тэрэнэй бүхы хэрэгтэй документнүүдыень дары бэлдэдэг, пенсиинь ехэ, багые тогтоолсодог байна.

Пенсидэ хэрэгтэй холбоотой ажал хүдэлмэринүүд саашадаашье һайжаруулагдажа байхаар хараалагдана. Тэдэ бултa совет хүнэй аша туһада зорюулагдана.

Юһэдэхи табан жэлэй туршада манай гүрэнэй экономическа хүсэ шадал бүри ехэ болохо, хүн зоной ажаһуудал саашадаашье һайжарха. Энэ үе соо гүрэнэй национальна доход хүн бүхэндэ хүртэсынгөө талаар 30 процент нэмэхэ байна, тиихэдэнь ажалшан бүхэнэй дунда зэргын салин 20—22 процентээр нэмэхэ. Энээнһээ гадна нийтын фонднуудһаа хүнэй хүртэхэнь үргэдэхэ. Жэшээнь, манай гүрэндэ 565—575 миллион дүрбэлжэн метр байрын талмай ашаглагдаха. Илангаяа гүрэнэй Зүүн зүгэй, Холын хойто хизаарнуудтахи хүн зоной һуудал байдал һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдаха байна.

1971 оной июлиин 1-һээ эхилжэ хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай абадаг пенсиин доодо заха 45, колхознигуудайхи — 20 түхэригтэ хүргэгдөө. Тиигэжэ Буряадай АССР-эй 35 мянган пенсионернүүдэй абадаг тэдхэмжэ хүдэлмэришэдтэ 80, колхознигуудта 152 мянган түхэригөөр ехэ болоо. 1973 ондо сэрэгэй албанда ябагшадай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшадай пенси ехэдхэгдэхэ, 1974 онһоо амин бүхэндэнь 50 түхэригэй хүртэдэггүй олзотой айлнуудта тэдхэмжэ үгтэдэг болохо. Арад зоной аша туһада хамаатай бусадшье хэмжээ ябуулганууд юһэдэхи табан жэлэй туршада бэелүүлэгдэхээр хараалагдана гээшэ Парти, правительствынгаа энэ айхабтар ехэ аша оролдолгодо совет хүнүүд хизааргүйгөөр урмашадаг.

Д. АЛТАЕВ,
Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно районой социальна тэдхэмжын таһагые даагша.

УНТАРШАГҮЙ ОШО БАДАРУУЛАН...

Һаяхан Мухар-Шэбэртэ августын зүблөөн үнгэргэгдэжэ, багшанарһаа гадна, партийна, советскэ, комсомолой, профсоюзай, соёлой, элүүрые хамгаалгын, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд уригдаа. Суглаанда бүхыдөө 300 гаран хүн хабаадаа.

Арадай гэгээрэл улам саашадань хүгжөөхэ тушаа КПСС-эй съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, аймагай багшанар партийна организациин хүтэлбэри доро зарим тэды амжалта туйлаа. Һургуулинуудай материально-техническэ бааза һайжараа, олонхи һургуулинууд һуралсалаа нэгэ халаанда кабинетнэ гуримаар үнгэргэдэг болонхой. Энээнэй ашаар һурагшадай эрдэм мэдэсэ яһала дээшэлээ. Хэрбээ 1970—1971 оной һуралсалай жэлдэ аймагай һургуулиин һурагшадай 93,7 процентнь һайн амжалта туйлаһан байбал, үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ 96,4 процент болобо.

Аймагай бүхы һургуулинуудта 7.000 тухай һурагшад һуража, эрдэм бэлиг шудална, коммунизмын үедэ ажаһуухаар, ажаллахаар бэеэ бэлдэнэ. Тэдэндэ 420 багшанар ном заана. Һуралсалай шэнэ жэлэй эхилхын урдахана аймагай багшанарай коллективтэ залуу 30 багша нэмэбэ. Тэдэнэртэ аха нүхэдынь баглаа сэсэгүүдые барюулжа, багшын хүндэтэ, харюусалгатай замда гараһаарнь амаршалаад, түрүүшын бэрхэшээлһээ тунхарингүй, эдир багашуулай зүрхэндэ эрдэм ухаанай унтаршагүй ошо бадаруулан ажаллахыень уряалаа.

Зүблөөн дээрэ «СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо һургуулинууд болон һургуулиин наһа гүйсөөгүйшүүлэй эмхи зургаануудай бэлэдхэл тухай», «Бүгэдэ нийтын дунда һуралсалда залуушуулай оролтые түгэсхэхэ ба юрэнхы эрдэмэй һургуулиие саашадань хүгжөөхэ тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол тушаа элидхэлнүүдые партиин райкомой нэгэдэхи секретарь **Г. М. Конев**, аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Ц. О. Цыбиков** гэгшэд хэбэ.

Совет засагай жэлнүүдтэ аймаг дотор болоһон социально-экономическа хүгжэлтэ, партиин съездын арадай гэгээрэл тушаа хараалһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ аймагай багшанарай туйлаһан амжалта тушаа элидхэлшэд тогтоод, ССР Союзай болон Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлдэхэ, орон дотороо юрэнхы эрдэмэй дунда һуралсалда оролтые түгэсхэхэ тушаа парти, правительствын табиһан эрилтые бэелүүлхэ талаар аймагай багшанарай. олониитын урда байһан зорилгонуудта гол анхаралаа хандуулаа.

Үдэр бүриин бэрхэшээлнүүдые дабан, һуралсал-хүмүүжүүлгынгээ хүдэлмэридэ амжалта туйладаг багшанарай тоо жэл бүри олошорно. Хэшээл бүхэндөө һурагшадай ухаан бодолдо эрдэмэй унтаршагүй ошо бадаруулдаг, нэгэшье һурагшые нэгэ класста хоёрдохи жэлдэнь һуулгадаггүй **Б. Цыренов, Б. Дашанамжилов, А. Буркова, Н. Червинская, В. Оленникова, В. Гармаева, Н. Филатов, Э. Дашиева** болон бусад багшанар тушаа магтаалай һайн һайхан үгэнүүд эндэ хэлэгдээ, ажалынь үндэрөөр сэгнэгдээ. Тэдэнэй багшалалгын баян дүршэлые бултанай хэрэг болгохо тушаа ехэ хөөрэлдөөн болоо. Залуу үетэниие эрдэм номдо һургаха, коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ Суулгын, Хушуун-Үзүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Нодлопаткын дунда, Октябрьска, Хүсөөтын, Хара-Шэбэрэй найман жэлэй һургуулинууд һайн үрэ дүн туйлаа гэжэ конференци дээрэ тэмдэглэгдээ. Жэшээнь, Суулгын дунда һургуулиин багшанар бултадаа шахуу нэгэшье һурагшые һуулгангүй, нүгөөдэ класста оруулаа. Тиигэжэ энэ һургуулиин коллектив һуралсалайнгаа жэлые 99,1 процентээр дүүргэжэ шадаа. Хушуун-Үзүүрэй дунда һургуулиин директор Ш. Э. Эрдынеев ургажа ябаа залуушуулые эрдэм номдо һургаха, ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хайшан гээд амжалта туйладаг тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрөө.

Э. Д. Дашиева, Е. Т. Веретельников, В. И. Самсонов, Н. А. Филатов болон бусад үгэ хэлэхэдээ, арадай гэгээрэл, эрдэм ухаа хүгжөөхэ, багшанарай ажаһуудал бүри һайжаруулха тушаа парти, правительствын зүгһөө эсэгэ ёһоной саг үргэлжын анхарал хандуулдагайнь түлөө үнэн зүрхэнһөө баясхалан хүргөөд, залуу үетэниие һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ биднэй харюусалга обществодын үмэнэ улам ехэ болоно, «Багша хадаа хүмүүжүүлгын гол үүргэ дүүргэгшэ» гэһэн агууехэ Ленинэй захяа заабарида хүрэмөөр бүхы зан ябадалаараа, ажал хэрэгээрээ һурагшадтаа үльгэр жэшээ харуулха, коммунис һайн һайхан абари зантай, гүнзэгы эрдэмтэй байха ёһотойбди гэжэ бултанай һанал бодолые тайлбарилан мэдүүлбэд.

Элидхэлнүүдые, үгэ хэлэгшэдые шагнаад байхадаа, туйлагдаһан амжалтануудай хажуугаар бэрхэшээлнүүд, дутагдалнууд эли болоо һэн. Нэн түрүүн һуралсал-хүмүүжүүлгын талаар харахада, горитой дутагдал бии. Аймагай һургуулинуудта һураһан 6.995 һурагшадһаа 164-ниинь хоёрдохи жэлээ нэгэ класстаа үлөө. Илангаяа Шаралдайн, Калиновкын, Түгнын дунда, Хуушан-Заганай, Нарһатын эхин һургуулинуудта һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри урда жэлэйхиһээ уруугаа ороо гэжэ шүүмжэлэгдээ. Жэшээнь, Шаралдайн дунда һургуули урда жэлнүүдтэ түрүүшүүлэй зэргэдэ ябадаг һэн. Харин мүнөө хамагай һүүлдэ гаранхай. Бүхы һурагшадайнь 6,4 процентнь номоо муугаар үзөө. Аймагай һургуулинуудта ород хэлэ ба литературaар 173 һурагшад шалгалта дээрэ муу гэһэн сэгнэлтэ абаа. Научно-техническэ дэбжэлтын хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байгаа мүнөө үе сагта һурагшадаа математикада, физикэдэ дуратай болгохо гээшэ ехэ удха шанартай. Гэтэр эдэ предмедүүдые тусхай мэргэжэлгүй багшанар зааһаар. Жэшээнь, математикын 51 багшанарай 25-ниинь, физикын 21 багшанарай 11-ниинь тусхай мэргэжэлтэй. Тиимэһээ хэшээл бүхэнэй теоретическэ, практическа үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдэдэггүй байһаниинь мэдээжэ. Мүн багшанарта һургуулиин дирекцинүүдэй, һуралсалай талые даагшанарай, арадай гэгээрэлэй таһагай зүгһөө методическа һайн туһаламжа үзүүлэгдэнэгүй, багша бүхэнэй хүдэлмэриин үдэр бүхэнэй түсэб хинан шалгагдажа байдаггүй гэжэ хэлэлтэй.

Конференцидэ хабаадагшад туйлаһан зарим тэды амжалтануудайнгаа хажуугаар бии байһан горитой дутагдалнуудаа усадхажа, һургуулиин үмэнэ табигдаһан шэнэ ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан дэлгэрэнгы шиидхэбэри баталан абаа. Тиигэжэ СССР-эй болон Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярые һайнаар угтаха гэжэ аймагай багшанар оролдохо юм бээзэ.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

Архи—ами наһанай дайсан

ҺОГТУУГАЙ УХААН БАЛАР

Эдэ оньһон үгэнүүд һогтуугаар машина, мотоциклын залуур бариһан хүнүүдтэ сэхэ хамаатай. Жэшээ болгон нэгэ хэдэн баримта дурдая. Һүүлэй үедэ харгы дээрэ 21 дахин гэнэ осол болоһон байна

Хатуу харын охиндо абташаһан аад, машинын залуур барихаяа һэдэгшэд хэд гээшэб?

1-дэхи пассажирска автопредприятиин автобусой жолоошон Беспрозванных Анатолий мангараа тараажа, зуун грамм архи уужархёод ажалдаа гараа. Түрүүшын эрьесэ (рейс) хээд, хоёрдохидоо ошожо ябатараа гэнэ осолдо орошобо. Ленинэй нэрэмжэтэ гудамжадахи добо руу орожо ябагараа, ама халамгай жолоошоной нюдэн бүрүүлтэжэ, харгыһаа хадууржа, тротуар дээрэ ургажа байһан модо хяа дайраһан. Үшөө энэнь багадаад, айлай хашаагай үүдэ һамна мүргөөд, саана байһан сарай сүмэ сохижо орошоһон байна.

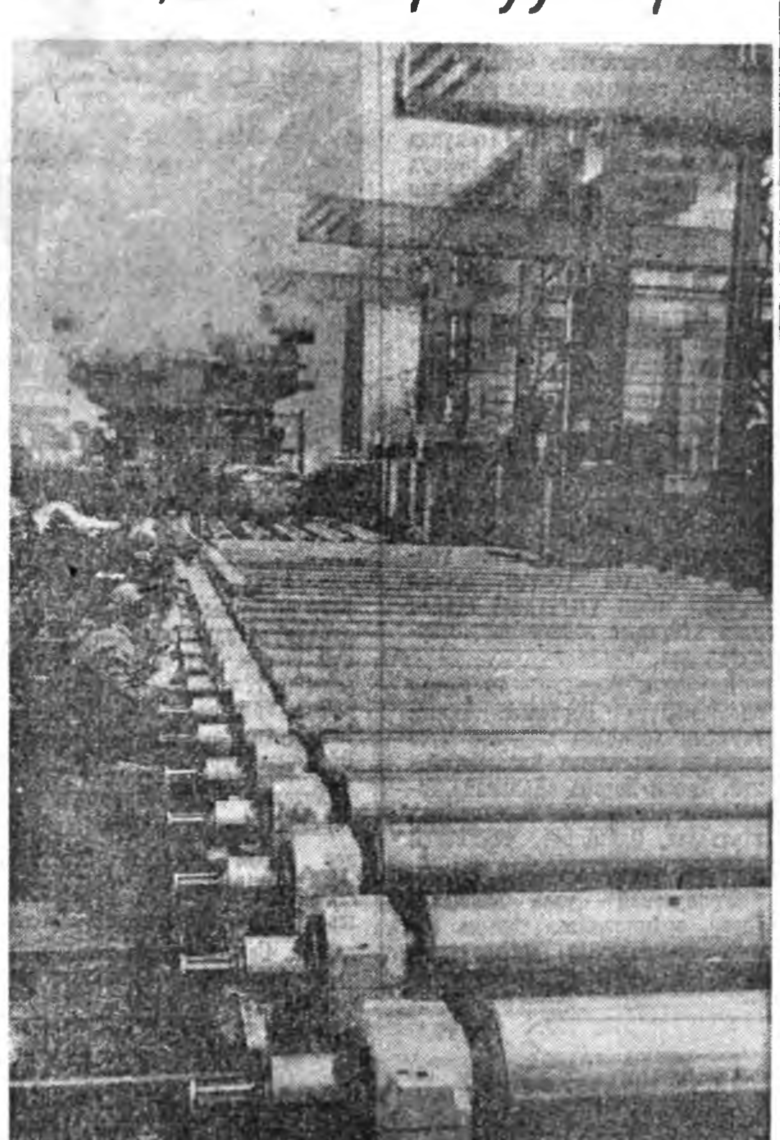
Үбгэртэрөө ухаа орохогүй гэһэншүү пенсионер Огурешин Даниил Александрович һогтуугаар мотоциклда һуугаад хүүргэ өөдэ гаража ябатараа хүмэришөө.

«Сельхозтрансэксколация» трестын автоскреперэй жолоошон Ткачев һогтуугаар машинаяа байра дээрэһээнь ябуулнам гэхэдээ, хажуудань баһал һогтуугаар зогсожо байһан хүниие дайражархёо.

«Архидалга ба алкоголизмтай тэмсэл шангадхаха тухай» РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ дотор һогтуугаар машинын залуур бариһан жолоошоной харюусалгые улам дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тодорхойлогдонхой. Энээниие жолоошон бүхэн мартаха ёһогүй.

Г. МОРГУНОВА,
ГАИ-гай инструктор.

Социалис оронуудаар

ЧССР. Витковицка комбинадта Советскэ Союзай захилаар «Кварто-3600» гэжэ асари томо прокатна стан баригдажа байнхай. Пельзендэхи «Шкода» предприятиин цехүүд соо энэ станай түхеэрэлгэнүүд бэлдэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Кварто-3600» гэжэ асари томо прокатна стан.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

МНР. Дарханда байрын гэр барилга үргэнөөр ябуулагдажа байһан дээрэһээ барилгын индустри хүгжэнэ. Эндэ мүнөө цементын, силикатна хирпиисын, избёосхын, түмэр-бетон зүйлнүүдэй, модон конструкцинуудай заводууд хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түмэр-бетон зүйлнүүдэй заводто панельнүүдые тээжэ байна.

К. БОЛДОХОНОВОЙ фото.
ТАСС-ай фотохронико.

ТАНИИЕ ХЭР ХАНГАНАБ?

Бэрхэ тогоошон

Хэжэнгын аймагай Худанай леспромхозой Гэр-Шулуун гэжэ пунктда ажалладаг модошод СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй мүрысөөндэ оролсонхой, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Эндэхи участогай модошод социалис мүрысөөндэ һүүлэй үедэ ходо түрүү һууридa гарана. Энэ участогта модошодой эдеэлхэ һайн столово бии юм. Екатерина Абанкина тогоошон ходо амтатай эдеэ шанадаг. Тэрэнииень мэдэһэн модошод бэрхэ тогоошониие хүндэлдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дүй дүршэлтэй тогоошон Екатерина Абанкина.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СССР·50

МОСКВАГАЙ ХЭБЛЭЛ— БУРЯАД ТЕАТР ТУХАЙ

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе угтуулан, Искусствын түүхын институдай хүдэлмэрилэгшэд союзна ба автономито республикануудай театр шэнжэлэгшэдтэй хамта «Совет драмын театрай түүхэ» гэһэн зохёолоо дүүргэбэ. Москвагай «Наука» гэжэ хэблэл иимэ зургаан боти ном хэблэжэ гаргаа.

Энэ номой табан боти соонь буряад театр тухай нэгэ-нэгэ бүлэг бии. Тэдэнэй автор В. Найдаков. «Бүри хубисхалай урда бии болоһон буряад национальна драматург ба уран һайханай бүлгэм Октябриин Агууехэ революциин һүүлээр лэ бэежэн хүгжэжэ захалаа» — гэһэн үгэнүүдээр В. Найдаков нютагайнгаа театр тухай хөөрөөгөө эхилнэ.

Граждан дайнай үеын эдэбхитэдэй театр тодорхой, агитационно шэнжэ түхэлтэй байһан. Тэрэ сагай зүжэгүүд шэнэ байдалай түлөө, ангиин дайсадта эсэргүү ажалшан арадай тэмсэлдэ хуушанай үлэгдэл, архи, тамхи, мухар һүзэгые усадхалгада зорюулагдаһан байгаа. Өөрын буряад пьесэнүүдэй дуталдахадань, ондоо хэлэн дээрэ гараһан зохёолнуудые оршуулжа табидаг һэн.

Автономиин тогтоогдоһоной һүүлээр театр байгуулхын тула оролдолго улам ехээр гаргагдадаг болоо бэлэй. Буряад артистнарай энэ һайхан үүсхэл хэрэгтэ ород нүхэдынь ехэ туһа хүргөө һэн. Түрүүшын зүжэгүүдые табилгада, түрүүшын артистнарые бэлдэхэ хэрэгтэ Буряадай эрдэмтэдэй комитет, багшанарай техникум, партийно-совет һургуули хубитаяа ехээр оруулһан юм.

1930 ондо Арадай уран һайханай байшангай дэргэдэхи театральна ба хүгжэмэй студиин үндэһэ һуури дээрэ искусствын техникум нээгдээ бэлэй. Багша А. Шадаевай С. Балдаев, А. Мяхонов хоёртой хамта бэшэһэн «Шэнэ зам» гэжэ зүжэгые техникумэй һурагшад табиһан юм. Шухала асуудалнуудта зорюулагдаһан зүжэгүүдые харуулжа тэдэнэр хабартаа, зундаа хүдөөгөөр ябадаг байгаа. Иигэжэ ябахадань, шэнэ шэнэ зүжэгүүдэй материалнууд олдодог һааб даа. Техникумэй һурагша Н. Балдано «Таһалдал» гэжэ пьесэ бэшэбэ. 1932 ондо Буряадай гүрэнэй драмын театр нээгдэхэдээ, энэ зүжэгыень эхин түрүүн табиһан юм.

Тиихэдээ национальна драматургын хүгжэлтэдэ ехэ нүлөө үзүүлжэ эхилһэн байна. Н. Балданогой «Олоной нэгэн», «Хэн бэ?», А. Шадаевай «Шэнэ зам», «Мэргэн», Ж. Тумуновай «Шоолой», «Сэсэгмаа» гэһэн зүжэгүүд тэрэ үеэр сценэ дээрэ табигдажа байгаа. Ород режиссёрнууд А. Миронский, С. Бенкендорф, А. Африканов, Л. Ицков, Н. Новиков гэгшэд буряад нүхэдтөө туһалжа, дүй дүршэлөө хубаалдаһан, К. С. Станиславскиин һургаалтай танилсуулһан байна. Театр ехэ амжалтатайгаар классическа, совет зохёолнуудые табиһан. А. Корнейчугай «Платон Кречет», В. Шекспирэй «Отелло» гэһэн зүжэгүүд эрхим һайнаар табигдаһан.

1939 ондо буряад драмын театр хүгжэмтэ драмын театр болгогдоһон. Тэрэ үеэр сценэ дээрэ хүгжэмтэ драма — «Баяр», уянгата комеди — «Эржэн» табигдаа. Москвада болоһон декада буряад арадай тусхай мэргэжэлтэ театрай байгуулагдаһые батaлан харуулаа.

Дайнай үедэ театр бүри эршэмтэйгээр хүдэлжэ, совет арадайнгаа баатарлиг тэмсэлые харуулха гэжэ оролдоһон байха юм. Н. Балданогой «Байгалай загаһашад», Г. Цыдынжаповай «Арадай хүбүүн» «Мэргэн буудагша», В. Катаевай «Фронтһоо солдат бусаба» гэһэн зүжэгүүд Эхэ орондоо дурлалгын мэдэрэл харагшадай сэдьхэлдэ түрүүлдэг байгаа. В. Шекспирэй «Зунай һүниин нойр» гэһэн комеди театрай ехэхэн амжалтань болоо.

Дайнай хойто тээхи түрүүшын жэлнүүдтэ ород театрай томохон мастер А. И. Канин амжалтатайгаар хүдэлжэ, А. Н. Островскиин «Залинта аадар», М. Горькиин «Егор Булычев ба бусад» гэһэн зүжэгүүдые табяа. Х. Намсараевай «Тайшаагай ташуур» табиһан ушар национальна драматургиин ехэхэн туйлалтань болоо.

1949 ондо Буряад хүгжэмтэ драмын театр оперо, баледэй ба драмын театрнууд боложо хубаарһаниинь элитэ.

Ленинградай театрай институт дүүргэгшэдэй ерэхэдэ, тус театр бүри хүсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ эхилһэн байха юм.

П. Павленкын «Жаргал», Х. Намсараевай «Тайшаагай ташуур», Н. Балданогой «Дүлэн», Ц. Шагжинай «Будамшуу», «Хабарай дуун», Д. Батожабайн «Дойбод сохилго», «Барометр шуурга харуулна» гэхэ мэтэ амжалтатайгаар табигдаһан бүтээлнүүд репертуараа үргэдхэхэ, арад зоной ажабайдал зүбөөр харуулха гэһэн театрай оролдолго эрмэлзэлые гэршэлнэ.

«Бэлигтэй артистнараар олон, өөрын онсо шэнжэ маягтай, уран бүтээлэйнгээ ажалда эрилтэтэйгээр хандадаг театр буряад арадай социалис соёл культурын таһаршагүй хубинь болонхой» гэһэн үгэнүүдээр В. Найдаков театр тухай хөөрөөгөө дүүргэнэ.

«Совет драмын театрай түүхэ» гэһэн ном соо ороһон эдэ бүлэгүүд буряад театр тухай яһала дэлгэрэнгыгээр, һайнаар бэшэгдээ гэжэ тэмдэглэмээр.

А. ИВАНОВ.
Москва хото.

МЮНХЕН-72

ОЛИМПИИН НААДАНАЙ ЮҺЭДЭХИ ҮДЭР

Олимпиин нааданай чемпион Валерий Борзов.

МЮНХЕН, сентябриин 4. (ТАСС). Сентябриин 4-нэй үдэшэ Олимпиин нааданай главна стадион дээрэ сугларагшад хүнгэн атлетикээр үнгэргэгдэһэн мүрысөө хаража һонирхобо. Энэ үдэшэ манай ороной эрхим спортсмен Валерий Борзов 200 метрэй зайда урилдахадаа, дахинаа шалгаржа, Олимпиин нааданай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ ха юм.

Урилдаанай һүүлдэ хоёр гараа толгой дээрээ үргэһэн Валерий Борзов стадиондо сугларагшадай урдуур үнгэрнэ. Нюдэ сабшаха хоорондо һэлгэгдэжэ байһан тоонууд 20 гэһэн тоо дээрэ зогсошобо. Манай хурдан солбон Валерий Борзов зайгаа 20,0 секунда соо гаталхадаа, Европын рекорд тогтоожорхибо бшуу. Американ Ларри Блэк гэгшэ эрхимлэгшэһээ 0,2 секундаар хожомдожо, фиништэ ерээ. Бронзо медальда Америкын түлөөлэгшэ бэшэ, харин Италиин спортсмен Пьетто Меннеа гэгшэ зайгаа 20,3 секунда соо гаталжа, хүртэһэн байна.

Урилдаанай эхилхэдэ бултадаа адли саг соо гүйлдэжэ захалһан аад, манай Борзов гэнтэ бултанһаа шуран хурдаар урагшаа гаража, урилдагшадаа дахууланхай тойролго дээрэ бии болоодхибо. Улаан майкатай, сагаабтар үһэтэй Валерий үбсүүн дээрээ «США» гэһэн үзэгүүдтэй гурбан негр хүбүүдые хойноо оруулжархибал даа.

Һүүлшын метр... Американ спортсменүүд Борзовые ахижа гарахын хойноһоо хэдышье хүсэ шадалаа гаргаашье һаа, бирабагүй. Харин Борзов «Далитай» болоһон юумэндэл урагшаа гүйжэл гарахадаа, Олимпиин чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Урилдаанай удаа заншалта ёһоор, эрхимлэгшэеэ гарынь барижа, амаршалхын орондо уруу духа юумэнүүд өөһэдынгөө командануудай... натонууд руу ошожо орохо юм. Тиигэншьегүй яахаб? «Бидэнэр 100, 200 метрэй зайда эрхимлэхэбди» гэһэн бардам үгэнь буруу һурэжэ, СССР-эй спортсмен богони зайда дэлхэй дээрэ эрхим гүйгөөшэ байһанаа харуулба ха юм.

1.500 метрэй зайда эхэнэрнүүдэй дунда үнгэргэгдэһэн урилдаан баһал һонирхолтой байба. Эндэ СССР-эй суглуулагдамал командын түлөөлэгшэ Людмила Брагина урилдахадаа бултаниие ахижа гарашаба. Тиин манай Людмила оорынгоо тогтооһон дэлхэйн рекордые 0,4 секундаар һайжаруулһан байна. Зүгөөр энэ зайда хэнэй эрхимлэһэниинь үшөө тодороодүй. Үсэгэлдэр тэдэнэрэй хоорондо олимпиин гурбан медальнуудай түлөө шанга тулалдаан болоо.

...Сухумиһаа Олимпиин наанда ошоһон 26-тай агроном, Мексикэдэ үнгэргэгдэһэн наадана чемпион Виктор Санеев энэ үдэр хоёрдохи алтан медальда хүртэбэ. Хүнгэн бэшэ эцэ мүрысөөндэ манай Виктор ГДР-эй арадай армиин 27-той лейтенант Иорг Дреммаль гэгшэтэй түрүү һууриин түлөө дахинаа тулалдаха болоһон. Юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ тэрэ Санеевые шүүжэ, Европын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм...

Санеев түрүүшээр һүрэхэдөө, тэрээндээ хатуухан харюу үгэбэ ха. Викторэй түрүүшынгээ гурбалжан һүрэлгээ хэхэдэнь стадиондо сугларагшад абяа шэмээгүй болоод һуутараа, «Дэлхэйн рекорд гү?» гэлдэн һууриһаа харайжа бодонод. Үгы. Тиибэшье һаа, эрхим амжалта — 17 метр 35 сантиметр!

Хэдэхэн минутын үнгэрөөд байхада Иорг Дреммель һүрэхэдөө 17.02 сантиметр болгобо. Мүн тэрэ табадахяа һүрэхэдөөшье 17.31 сантиметрэй холые дабаба. Санеев һүүлшынхеэ һүрэхэдөо бирабагүй. Тиигээшье һаа хубсалангүй, харин нүгөөдынгөө һүрэхые хүлеэнэ. Дреммель үни удаан болоод һүрөөшье һаа, баһал бирабагүйл даа. Тиигэжэ Виктор Санеев Олимпиин нааданай чемпионой нэрэ зэргэдэ хоёрдохео хүртэжэ, стадиондо сугларагшадта нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа.

Манай хоёрдохи спортсмен Михаил Барабин гэгшэ гурбалжаад һүрэлгын мүрысөөндэ хабаадалсахадаа бираагүй. Бэрхэшээлнүүдые дабалгатайгаар 3000 метрэй зайда урилдагшад сооһоо Кениин Кипчого Кейно гэгшэ зайгаа 8 минута 23,64 секунда соо гаталжа, Олимпиин чемпион болоо. Манай командын түлөөлэгшэ Римас Битте гэгшэ наймадахи һуури эзэлһэн байна.

Үндэрые харайлгаар эхэнэрнүүдэй дунда үнгэргэгдэһэн наданда ГДР-эй 17-той Улорика Мейфарт 192 сантиметр дабажа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө.

4х100 гэһэн һэлгэлдэмэл эстафетэ дамжуулгаар үнгэргэгдэһэн тамаралгада США-гай спортсменүүд эрхимлэжэ, алтан медаль абаба. Эндэ манай спортсменүүд Игорь Гривенников, Виктор Стуликов, Виктор Шарыгин, Виктор Абоимов гэгшэд гурбадахи һуури эзэлбэ.

Копье шэдэлгээр үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ ФРГ-гэй спортсмен Клаус Вольферман гэгшэ эрхим байжа, алтан, СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүн Янис Лусис гэгшэ мүнгэн медальда хүртэбэ. Мүн 800 метрэй зайда үнгэргэгдэһэн урилдаанда ФРГ-эй спортсменка Хильдегард Фальк эрхимлэжэ, олимпиин чомпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Тиихэдэ совет ороной спортсмен Ниоле Сабайте гэгшэ хоёрдохи һуури эзэлжэ, мүнгэн, 50 километрэй зайда ябагаар мүрысэһэн спортсменүүдэй дундаһаа Баруун Германиин хүнгэн атлет Бернд Каннецберг түрүү һуури эзэлжэ, наданай дээдэ шанда, СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүн Вениамин Солдатенко мүнгэн медальда хүртэһэн байна. 100 метрэй зайда тамарһан Владимир Буре (СССР) гурбадахи һуури эзэлээ. США-гай спортсмен Марк Спиц гэгшэ энэ зайда эрхимлэжэ, зургаадахи алтан медаля абаба.

Совет ороной ватерполистнуудай команда түгэсхэлэй нааданда Венгриин спортсменүүдтэй 3:3 гэһэн тоотойгоор тэнсэхэдээ, Олимпиин нааданай алтан медальнуудта хүртөө. Командын гэшүүд Вадим Гуляев, Анатолий Акимов, Александр Древаль, Александр Долгушин, Владимир Жмутский, Александр Кабанов, Алексей Баркалов гэгшэд наадаһан байна.

БОКС. СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүн, үнинэй боксернуудай нэгэн, 38 наһатай Владимир Иванов Болгариин боксер Асен Николов гэгшые очкоогоороо шүүгээ. Тиихэдэ Анатолий Камнев Кубын Андрес Молиа гэгшэдэ гурбадахи раундаа нокаудаар шүүгдэшоо.

Манай ороной фехтовальщигууд урда үдэрынь Венгриин командые 9:7 тоотойгоор шүүхэдээ, түгэсхэлэй нааданда хабаадалсаха эрхэ олоһон байгаа. Үсэгэлдэр эдэнэр Италиин спортсменүүдтэй алтан медалиин түлөө наадаһан байна.

Манай командын гэшүүд Токио, Мехикодэ үнгэргэгдэһэн наадануудай чемпион Григорий Крисс, Сергей Парамонов, Игорь Валетов гэгшэд командын нэрэ зэргэ хамгаалха юм.

Олимпиин нааданай чемпион Виктор Санеев.

Хүндэ атлетикээр үнгэргэгдэһэн наадануудые хёрхоор шалгадаг судьянар ээлжээтэ асуудалаа зүбшэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Олимпиин наданда хабаадалсаһан манай бүхэшүүл табан алтан медаль абаһан байгаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Олимпиин чемпионууд Л. Тедиашвили, З. Абдулбеков ба тэдэнэй тренер Б. Рыбалко гэгшэд.

ФУТБОЛ

АМАРАЙ ФУТБОЛИСТНУУД ШҮҮГДЭШ[...]

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай дунда ээлжээтэ уулзалгань сентябриин 3-да үнгэргэгдэһэн байгаа. Эндэ оройдхоноо зургаан командын футболистнууд хоорондоо наадаһан байна. Нааданай дүн хаража үзэхэдэ, эдэнэрэй нэгэ командань шүүгдэһэн, хоерынь тэнсэжэ гараһан байха юм. Эндэ мүрысөөнэй таблицада түрүү һуури эзэлжэ ябаһан хоер командын футболистнууд «бүгэдөөрөө». Жэшээнь, Эрхүүгэй «Аэрофлот» командада айлшалһан Благовещенскын «Амур» командын футболистнууд талмайн эзэдтэ 1:0 тоотойгоор шүүгдэбэ. Тиигэһэнэй удаа хоёрдохи һуурида гараад ябаһан Урда-Сахалинай «Сахалин» командада очкогоороо хүсэгдэхэ баатай болоо.

«Сахалинай» футболистнууд Петропавловск-Камчатский хотын «Вулкан» командада айлшалхадаа, талмайн эзэдтэй 1:1 тоотойгоор тэнсэжэ, нэгэ очко өөртөө бэшүүлхэдээ «Амурай» футболистнуудые хүсэбэ ха юм.

Нүгөөдэ — Шэтын футболистнууд Хабаровскын СКА командатай оорынгоо стадион дээрэ наадаһан байна. Тиихэдээ эрхим һайнаар наадаһан айлшадаа шүүжэ яда ядаһаар1:1 тоотойгоор тэнсэжэ гараба. Мүнөө эдэнэр мүрысөөнэй таблицада аб адлихан — 27—27 очкотой, дүрбэ, табадахи һууринуудые эзэлбэ. Хабаровскын футболистнууд сохижо оруулһан бүмбэгынгөө тоогоор шэтынхидтэ орходоо булюу болонхой. Б[...] командануудай футболистнуу[...] үдэр наадаагүй. Эдэнэрэй хоо[...] до ээлжээтэ уулзалгануудын[...] лөөдэр үнгэргэгдэхөөр хар[...] данхай.

Манай «Сэлэнгэ» ээлжээтэ [...] залгаяа сентябриин най[...] Красноярск хотын стадион [...] мүрысөөнэй таблицада гурб[...] һуури эзэлээд ябаһан «Авто[...] билист» командатай үнгэр[...] юм.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ
1. «Амур» Благовещенск	29	17	7	5	35—14+21
2. «Сахалин» Ю-Сахал.	28	17	7	4	41—20+21
3. «Автомобилист» Красн.	27	11	6	10	32—26+6
4. СКА Хабаровск	30	10	7	13	37—34+3
5. СКА Шэтэ	28	8	11	9	32—32±0
6. «Старт» Ангарск	27	12	3	12	29—29±0
7. «Сибиряк» Братск	27	9	8	10	23—23±0
8. «Аэрофлот» Эрхүү	28	8	8	12	22—30–8
9. «Вулкан» П-Кам.	28	7	10	11	19—32—13
10. «Луч» Владивосток	28	6	10	12	16—31—15
11. «Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	28	7	7	14	23—33—10

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ЦААНАҺАА

ДАМАСК

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ НАЦИОНАЛЬНА ҮДЭР

ТАСС

Советскэ Союзай национальна үдэр уласхоорондын Дамаскдахи 19-дэхи яармагта болобо. Эртэ үглөөнһөө хойшо үдэшэ болотор совет павильондо хүн зон олон байгаа.

«Социалис гүрэнэй асари ехэ түйлалтанууд тухай совет экспонадууд гэршэлнэ, — гэжэ Алеппо хотын инженер Махмуд Каббани магтаал һайшаалай дэбтэртэ бэшэһэн байна.— Эдэ амжалтанууд сириинхидые баясуулна. Юундэб гэхэдэ, Соведүүдэй ороной арад арабуудай үнэн сэхэ хани байгаа, хоёшодоошье байха, империализм ба сионизмда эсэргүү, экономическа, социальна дэбжэлтын түлөө хэһэн тэмсэлдэнь тэдэниис дэмжэнэ».

«СССР-тэ национальна асуудалай амжалтатайгаар шиидхэгдэһэниинь элеэр харагдана, — гэжэ Каббани тэмдэглэнэ. — Евфрадтахи барилга энээниие баталан гэршэлээ. Ород ба армянууд, латыш ба татарнууд, украин ба белорусууд, мүн Совет ороной олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн арадуудай бусад түлөөлэгшэд арабуудтай ээм эзмээ ниилүүлэн, эндэ ажаллаһан юм».

ВАШИНГТОН

ГАЗААШАЛУУЛАН ХОХИДОГШОД

ТАСС

Холбоото Штадууд дотор ажалгүйшүүлэй улам олошоржо байһые Ажалай министерствын һара бүриин элидхэл гэршэлнэ.

Август һара соо ажалгүйшүүлэй тоо 5,5 процентһээ 5,6 процент хүрэтэр нэмээ. Энэнь ямар ушартайб гэхэдэ, гансахан һарын туршада ажалгүйшүүлэй тоо дээрэ үшөө 100.000 американец нэмэһэн болоно. Мүнөө эндэ ажалгүй таба миллион шахуу хүн бии. Эндэхи залуушуул илангаяа хүшэр хүндэ байдалтай: эдир американецуудай 16,9 процентнь ажалгүй ябана.

Элдэб зоной дундахи ажалгүйшүүлэй процентнь «адли арга боломжотоной общество» гэдэгэй худал хуурмагые элишэлэн гэршэлнэ. Негритян хүдэлмэришэдэй дундахи ажалгүйшүүл сагаан шарайтанайхиһаа хоёр дахин шахуу олон байна.

Ажалай министерствын элидхэлһээ харахада, Вьетнамһаа бусажа ерэһэн американ сэрэгэй алба хаагшадай олон мянгаадынь орон нютагтаа үлүү хүнүүд болошонхой. Тэдэнэй дундаһаа ажалгүй үлэгшэдэй тоо һарын турша соо 7,3 процентһээ 7,7 процент хүрэтэр нэмээ. Тусхай мэдээнүүдэй ёһоор, тиимэ 628.000 ветеран ажалгүй байһаар.

Хүдэлмэришэдэй салин хүлһэнэй ахир бага хэмжээнһээ дээшээ гараагүй байхадань, харин ниитын хэрэглэлэй эд товарнуудай үнэ сэн һүүлэй арбан хоёр һарын туршада 3 процентээр хүндэрөө гэжэ элидхэл дотор мүн лэ дурдагдана.

НЬЮ-ЙОРК

ИНДОХИТАДТАХИ БАЙЛДААНУУД

ТАСС

Сайгонһоо хойгуур 45 —60 километртэ, 13-дахи харгые зубшан эшээлһэн дахуулнуудай армиин бэхилэлгэнүүдтэ Урда Вьетнамай патриодууд шангэ сохилто хэнэ.

Сайгоной подразделенинүүдтэ туһалхаар эльгээгдэһэн «В-52» түхэлэй бомбардировщигууд байлдаанай боложо байһан нютагуудта олон зуугаад тонно бомбо хаяа гэжэ Сайгондохи американ сэрэгэй командованиин түлөөлэгшэ мэдээсэбэ.

Куангчи хото шадар шанга байлдаанууд болоно Фронтын энэ участогта шэбээлһэн дахуулнуудай сэрэгэй бэхилэлгэнүүдтэ патриодууд добтолжо, ехэ гээлтэ хоролтодо оруулаа.

Сентябриин 4-нэй үглөөгүүр Хюэ хото шадар байдаг Бастонь баазада сүлөөлэлгын хүсэнүүд добтолһон байна.

Түбэй хада гүбээлиг газартахи ехэ хэрэм — Плейкэ хотоһоо 25 километртэ байдаг сэрэгэй Плейма лагерьта шанга байлдаанууд болоно. Ехэ гээлтэ хоролтодо ороходоо, сайгон комадовани артиллериин подразделенинүүдые яаралтай түргөөр иишэ эльгээхэ баатай болоһон байгаа.

ПАРИЖ. (ТАСС). Камбоджын ниислэл хотодо дүтэхэнэ шэбээлһэн Пномпениин сэрэгүүдэй бэхилэлгэнүүдые Камбоджын патриодууд артиллереэр буудаба.

СТОКГОЛЬМ

СТОКГОЛЬМДОХИ КОНФЕРЕНЦИИН ГҮЙСЭДХЭХЭ КОМИТЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

ТАСС

Индохитадай асуудалаар Стокгольмдохи конференциин гүйсэдхэхэ комитедэй онсо заседани эндэ болобо. Эб найрамдалай түлөө хүдэлөөндэ хабаадагшадай уласхоорондын зарим эмхинүүдэй, национальна комитедүүдэй, тэдэнэй дунда Эб найрамдал хамгаалха совет комитедэй түлөөлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаһан байна.

Индохитадта американ империалистнуудай ээрхэг түримхэй ябуулгануудаа улам үргэдхэһэнтэйнь, Вьетнамай Демократическа Республикын даамбануудые, уһа хааһан түхеэрэлгэнүүдые зорюута бомбодожо һандаргаһантайнь дашарамдуулан, Индохитадтахи дайгаа болюулхые баадхахын тула США-гай правительствада нүлөөлхыень зүблөөндэ хабаадагшад бүхы арадуудые, правительствануудые уряалба.

Индохитадта США-тай хэжэ байһан дайн хото городуудые, һуурин тосхонуудые, уһанай хаалтануудые, даамбануудые, больницануудые, һүмэнүүдые, түүхын ба соёлой хүшөөнүүдые түйлай ехээр һандаргана гэжэ заседани дээрэ абтаһан коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ.

Американ ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүгээр тэмсэжэ байһан Индохитадай арадуудта политическэ, материальна ба дипломатическа туһаламжа. дэмжэлгэ үзүүлхэ уряатайгаар зүблөөндэ хабаадагшад уласхоорондын үргэн олониитэдэ, бүхы правительствануудта хандаба. Индохитадай арадуудтай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын неделиие октябриин 15-һаа 22 болотор үнгэргэхые гүйсэдхэхэ комитет ажал ябуулгынгаа программа дотор уряална.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

ВАРШАВА. (ТАСС). Агууехэ «пролетариадай» — Польшын хүдэлмэришэнэй түрүүшын партиин байгуулагдаһаар 90 жэлэй ойе Варшавын олониитэ баяр жабхалантайгаар тэмдэглэбэ. Польшын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ветеранууд, Польшын нииислэлэй партийна, ниитын ба залуушуулай эмхинүүдэй түлөөлэгшэд Варшавын хуушан хэрэмдэ сугларһан байна. Олон революционернүүдэй буудагдан алагадһан ханын хаяада тэдэнэр сэсэгүүдые табиба.

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). Финляндиин Коммунис партиин байгуулагдаһаар 54 жэлэй ойтой дашарамдуулан, КПФ-гэй ЦК-гай Политбюрогой шиидхэбэреэр партийна недели үнгэргэгдэнэ. Тэрэ партиин нэгэдэлые бэхижүүлхэ, финн арадай ажабайдалда тэрэнэй үүргые дээшэлүүлхэ зорилготой юм.

КПФ-гэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаанууд Хельсинки, Васа ба бусад хотонуудта боложо. КПФ-гэй түрүүлэгшэ А. Сааринен, партиин бусад хүтэлбэрилэгшэ үгэ хэлэһэн байна.

КОЛОМБО. (ТАСС). Шри Ланкын Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум сентябриин 3-да Коломбодо болобо. Пленум С. А. Викремасингхэ гэгшые партиин Генеральна секретаряар һунгаа Урдань тэрэ Компартиин түрүүлэгшэ байһан юм. Пленум Политбюрогой шэнэ бүридэл һунгаа.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Вьетнамда американ ээрхэг түримхэй ябуулгые болюулха эрилтэ США-гай эгээн ехэ профсоюзуудай нэгэнэй — автомобилиин ба авиационно промышленностиин хүдэлмэришэдэй нэгэдэмэл профсоюзай түрүүлэгшэ Л. Вудкок табиба. Мүнөө энэ дайнда һомологдодог түйлай ехэ мүнгэ зөөри ороной социальна ба экономическа эрилтэнүүдтэ гаргашалагдаха ёһотой гэжэ тэрэ, телевизионно «Асуудал ба харюу» гэһэн программаар үгэ хэлэхэдээ, мэдүүлһэн байна.

УЛААН-БААТАР (ТАСС). «Шиидхэхы байлдаанай урда тээ» гэжэ уран һайханай шэнэ фильм Улаан-Баатартахи «Монголкино» гэжэ киностуди буулган гаргаба. Хорёод онуудай эхиндэ монгол арадай революционно хүдэлөөндэ нацинальна үсөөнхиин эдэбхитэй хабаадалсалга тухай, Агуухэ Октябриин сүлөөлэлгын тэмсэлэй суртал бодолой нүлөөн доро феодальна байгуулалтын һан даран уналга тухай фильм хөөрэнэ.

ВАРШАВА. (ТАСС). Маниие хүреэлжэ байһан агаарые хамгаалха талаар харилсаа холбооной асуудалнуудаар уласхоорондын симпозиум Варшавада дүтэхэнэ Яблоннодо нээгдээ. Социалис оронуудай, тэдэнэй дунда Советскэ Союзай, Баруун Европын оронуудай, США-гай эрдэмтэд, шэнжэлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Эб найрамдалай Бүхэпольшын комитет, уласхоорондын харилсаануудай Польшын институдай, амгалан байдалай асуудалнуудые шэнжэлхэ Венэдэхи институт энэ симпозиум эмхидхээ.

МОНТЕВИДЕО. (ТАСС). Уругвайн Коммунис партиин Центральна комитет мэдүүлгэ тунхаглахадаа; Чилидэ болоһон президентын һунгалтада арадай нэгэдэлэй түрүү партинуудай бүлэглэлэй илаһаар хоёр жэлэй ойн сентябриин 4-дэ гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, ороной арад зонтой һанал нэгэтэй байһанаа мэдүүлээд, Чилиин революциие эдэбхитэйгээр дэмжэхыень Уругвайн партиие, хүдэлмэришэн ангиие, бүхы арадые уряалба. Президент Альендиин хүтэлбэрилдэг Чилиин арадай правительство үргэн олониитын дайшалхы дэмжэлгээр социально-экономическа ехэ хубилалтануудые [...] империализмын харата [...] ганууудта шанга харюу со[...] хэнэ гээд КПУ-гай ЦК-гай [...] дүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС), 19[...] оной январиин 1-һээ хо[...] Нью-Йоркын 3 милионһоо [...] зоной гэр байрын түлбэри [...] нөөнэйхиһөө 6—7 процент [...] дэрхөөр хараалагдана [...] «Нью-Йорк дейли ньюс» [...] газетэ бэшэнэ.

БАГДАД. (ТАСС). Ира[...] нефть Индидэ үгэдэг бол[...] тухай асуудалаар Ирагай [...] Багдадта ерээд байһан Инд[...] делегациин хоорондо хэл[...] нүүд хэгдэжэ эхилээ. Ира[...] гадаадын хэрэгүүдэй минист[...] үнгэрэгшэ һара соо Делидэ [...] шалха үедэнь ойлголсоһо[...] үндэһөөр мүнөөнэй хөөрэл[...] нүүд хэгдэжэ байна.

ПАРИЖ. (ТАССё. Испани[...] Сан-Крус-де-Тенерифе хот[...] автобусой жолоошод зург[...] хоногто буһалгаа хэжэ, илал[...] түйлаба. Эдэнэр хэдэ хэ[...] эрилтэнүүдээ, тусхайлан х[...] бэл, салин хүлһэ дээшэлүү[...] тухай эрилтэнүүдээ хангуу[...]

БУЭНОС-АЙРЕС. (ТАС[...] Аргентинын элитэ мэдэ[...] уран зохёолшо, Эб найрам[...] лай Бүхэдэлхэйн Соведэй [...] шүүн Леонидас Барлеттын [...] наһанай ойе Аргентинын о[...] ниитэ баярай оршон байда[...] тэмдэглэбэ.

Энэ уран зохёолшын хүн[...] лэлдэ зорюулагдаһан бая[...] суглаанда политическэ ба о[...] ниитын элдэб эмхинүүдэй т[...] лөөлэгшэд, соёлой, искусств[...] литературын ажал ябуулага[...] хабаадаба.

Леонидас Барлеттын н[...] дээрэ Пабло Нерудын, Миг[...] Астуриасай, дэлхэйн элдэб о[...] нуудай уран зохёолшодой эх[...] нүүдэй, тэрэ тоодо СССР[...] Уран зохёолшодой холбоо[...] эльгээһэн телеграмманууд [...] таа.

БЕЛГРАД. (ТАСС). Зан[...] лай ёһоор зарлагдадаг «Ур[...] шүлэгэй үдэшэнүүд» «Мак[...] дониин Струг гэжэ багахан [...] тодо үнгэргэгдөө. Югослав[...] бүхы республикануудай, тэр[...] шэлэн дэлхэйн 20 ороной ур[...] шүлэгшэд ба шэнжэлэгшэд [...] дэ ерэбэ. Мүнөө жэлэй зар[...] үдэшэнүүд македон ба слов[...] литературада, совет уран [...] лэгтэ, Чилиин элитэ мэдэ[...] поэт Пабло Нерудын зохё[...] нуудта зорюулагдаһан байн[...]

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). США[...] гай Калифорниин, Нью-Мек[...] кын, Аризоны. Техасай [...] бусад штадуудай мекси[...] үсөөнхидэй түлөөлэгшэд ме[...] кан уг гарбалтай американец[...] дай эрхэ сүлөөгүй, ахир м[...] байдалтай байдагые бурууш[...] һан жагсаал Калифорниин [...] ландахи Санта-Каталина а[...] дээрэ болоо. Байдалыень [...] жаруулха, граждан эрхэ о[...] хо эрилтэнүүдыень хангаха [...] хай эрилтэ правительствын [...] нэ табиба.

КОПЕНГАГЕН. (ТАС[...]Даниин худалдаа наймаа[...] флодой морягууд ехэ ила[...] түйлаба. Каботажна фло[...] 400 гаран судиын эзэд ажа[...] шэнэ договорто гар табиха [...] тай болобо. Энэ суднаную[...] бойкот хэхэбди гэжэ моряг[...] дай профсоюзай мэдүүлхэд[...] иимэ буулта хэһэн байна. [...] ниин морягуудай профсоюз[...] шиидхэбэриие Транспортна [...] дэлмэришэдэй уласхооро[...] федераци дэмжээ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ[...]

Манай адрес, телефо[...]

г. Улан-Удэ, ул. Лени[...]
Телефоны: редактора — 54[...] приёмная — 54-93, зам. ре[...] тора — 68-08 зам. редак[...] ра — 62-62, ответ. секрет[...] — 50 52, зам. ответ. секр[...] — 66-76, отделы: парт[...] жизни — 60-91, сельского [...] зяйства — 64-36, 63-86, [...] ганды и агитации — 5[...] промышленности и стро[...] ства — 61-35, советского с[...] тельства в быта — 69-3[...] туры и школ — 60-21, [...] рабсельхоров — 67-81, [...] мации — 34-05, общест[...] приёмная — 56-62, [...] бюро — 57-63, фотола[...] ра — 33-61.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Таряа хадалга — бүгэдэ арадай хэрэг» — түрүү бэшэг. Республикын таряалан дээрэ. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Зохёохы ажалай бэдэрэлгэ — ажабайдалай дүрим» — Н. Мальцевай статья. Орон доторнай. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ. «Интернациональна хүмүүжүүлгын шухала асуудалнууд» — М. Морозовой статья.

Гурбадахи хуудаһанда. М. Морозовой статьягай түгэсхэл. Социалис оронуудта. Юртэмсэ дэлхэйн һонин. «Гал могойн жэл» гэһэн Ц. Жимбаевэй романһаа хэһэг.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Н. Мальцевай «Эрхимүүдэй отряд» гэһэн статья. Элдэб һонин. Олимпиин наадануд.

СЭ ЭНХИР ЭКРАН

«ОРБИТЫН» ПРОГРАММА

17.00 — **Үнгэтэ телевидени. Олимпиин зунай XX наадануудһаа дамжуулга.** 19.00 — Үхибүүдтэ «Гадкий утёнок» гэһэн мультфильм харуулагдаха. 19.40 — «Экран» гэһэн телесборник. 20.40 — «Танай номой тагта» гэһэн дамжуулга.

«ОРБИТЫН» ПРОГРАММА

21.00 — Үнгэтэ телевидени. **Олимпиин зунай XX наадануудһаа дамжуулга.**

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА

23.00 — «Хүгжэм» гэһэн телесборник.

«ОРБИТЫН» ПРОГРАММА

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

19.00 — «Время» гэһэн программа. 19.30 — **Үнгэтэ телевидени. Хоккейгээр уласхоорондын суперсерии. Канадын, СССР-эй суглуулагдамал командануудай наада**най дамжуулга. 20.05 — А. Писемский. «Тысяча душ» гэһэн теле-зүжэгэй гурбадахи хубинь харуулагдаха.

Типография управления по печати при Совете Министров БурАССР Н-00444. Заказ № [...]